

FIGYELJ RÁM!

A Pécsi Egyházmegye
pedagógiai és katechetikai folyóirata
IV. évfolyam 1. szám – 2018. január

IMPRESSZUM

Főszerkesztő: Bertáné Hargitai Margaréta
Olvasószerkesztő: Hecker Henrietta, Köpenczei Csenge
Szerkesztőségi munkatárs: Molnár Gitta
Szerkesztőbizottság: Heidl György, Sümegi József,
Tóth László, Tóth Lászlóné

Szerkesztőség: 7621 Pécs, Dóm tér 2.
E-mail: figyeljram@pecs.egyhazmegye.hu
Kiadó: Pécsi Egyházmegye 7621 Pécs, Dóm tér 2.
Kiadásért felelős személy: Bertáné Hargitai Margaréta

fotók: Pixabay, Loósz Róbert

HU ISSN 2498-5503

A következő lapszám 2018 májusában jelenik meg.

Lapzárta: 2018. április 15.

KÖZLEMÉNY

TÁJÉKOZTATJUK KEDVES OLVASÓINKAT, HOGY A FIGYELJ RÁM! OLVASÁSI SZOKÁSAIT VIZSGÁLÓ KÉRDŐÍVÜNKET 70-EN TÖLTÖTTÉK KI, S KÖZÜLÜK A SZERKESZTŐSÉG ÁLTAL FELAJÁNLOTT NYEREMÉNYT

KÖCSKY TIBORNÉ

OLVASÓNKNAK POSTÁZZUK. KÖSZÖNJÜK MINDAZOKNAK, AKIK IDEJÜKKEL ÉS VÉLEMÉNYÜKKEL HOZZAJÁRULTAK LAPUNK FORMÁLÁSÁHOZ!

SZÁMUNK SZERZŐI

BICSKEI BALÁZS

Szekszárdi Kolping Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, tanár

DIMÉN ORSOLYA

Paksi Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, tanár, munkaközösség-vezető

FODOR ÉVA

PTE KK Gyermekklinika Gyermek és ifjúságpszichiátriai Osztály, Gyermekonkológia, klinikai és mentálhigiéniai gyermek- és ifjúsági szakpszichológus jelölt

FODOR GABRIELLA

Paksi Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, tanár, munkaközösség-vezető

HECKER HENRIETTA

Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára, levéltár-pedagógus

HELSTÁB ÁKOS

Szent Mór Iskolaközpont, tanár, munkaközösség-vezető

JANTERNÉ LEDNECZKI ÉRIKA

Paksi Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, hittanár, munkaközösség-vezető

KIRSCHINGNÉ BISCHOF ANNA

Boldog Gizella Katolikus Általános Iskola és Óvoda, munkaközösség-vezető

KISSNÉ HOLOBRÁDI ENIKŐ

Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda és Bölcsőde, Miskolc, óvodapedagógus

KORMOSNÉ KÁPLÁR BORBÁLA

Szent Imre Katolikus Általános Iskola, igazgatóhelyettes

KÖCSKY BOGLÁRKA

Károli Gáspár Református Egyetem, holland fordító

NAGY PÉTER

Pécsi Egyházmegye, Oktatási Iroda, egyházmegyei közoktatási munkatárs

RUFF PÉTER

Paksi Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, tanító, munkaközösség-vezető

SERSLI RÓZSA

Paksi Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, tanár, munkaközösség-vezető

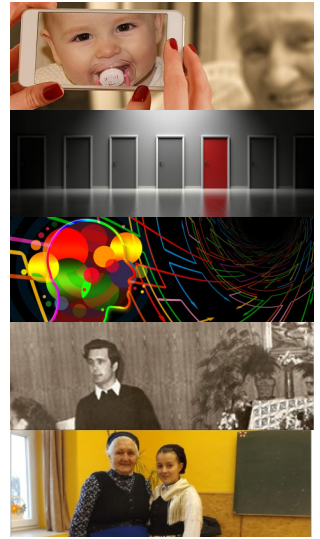
SCHUBERTNÉ PÁLINKÁS ZSUZSANNA

Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, gyógypedagógus, logopédus tanár, terapeuta

WEISZNÉ VÁ CZ ÉRIKA

Paksi Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, hittanár

TARTALOM

*Néha sokkal semmi nagyon zavaró az én. A
Bencsai Keresztényiskola Bencsai Keresztény
a megismerésük, és a Hódmezővárosi
Soká nevelés, amely Bencsai Keresztény
bűn. Egyszerre gyakorolják az angol nyelvet, és*

HIT- ÉLET

TUDÁS- MŰHELY

EMBER- KÉP

PÉLDAKÉP(P) SZEPESY-DÍJASUNK, BATKI OTTÓ REZDÜLÉS ÉLET ÉS HALÁL KÉRDÉSE ELMÉLKEDŐ MIÉRT NE LEGYEN TABU A HALÁL? OVISHITTAN A 12 ÉVES JÉZUS A TEPLOMBAN NÉZŐPONT REND A LELKE MINDENNEK	6 30 65 69 73
--	---------------------------

AJÁNLÓ A BIOLÓGIAOKTATÁS TÁVLATAI M SORTERV AJÁNLÓ MÁRCIUS 15. KITEKINT TESSÉK MONDANI, KÉREM, HOL VAN A LEVÉLTÁR? AJÁNLÓ A TANFELÜGYELETI RENDSZER RÉGEN ÉS MA JÓ GYAKORLAT OLVASÓVÁ NEVELÉS IDEGENNYELVI ÓRÁKON	32 50 53 59 60
--	----------------------------

LÉLEK AZ ÉLETBEN A CSALÁD HOLNAPFORMÁLÓ PÁRKAPCSOLATRÓL - MÁSKÉPPEN NINCSEN ROSSZ GYEREK! MI KELL A SIKERHEZ? MOZAIK A PAKSI BALOGH ANTAL KATOLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM MOZAIK NÉMET NEMZETISÉGI PROJEKTNAP	11 25 33 35 51
--	----------------------------

ELŐSZÓ

Szétnézek az osztályteremben. Ismét egy papírseb-kendő került a földre. Amott egy vonalzó és egy füzet. Hogy lehet, hogy annyi év folyamatos nevelés, értékközvetítés néhány diáknál elpazarolt időnek, energiának tűnik? A köves talajba hullott magok, ugyebár. Miért vagyunk, mi pedagógusok örök optimisták? Miért hisszük, hogy minden mag legalább harmincszoros termést hoz?

• A családok, melyekben élünk, melyekben a ráncbízottak élnek, szintén lehetnek rendezettek, jól funkcionálnak, de néha kiderül, hogy a látszat csal. S a mélyben, a felszín alatt sérülések halmozódnak. Fiataljaink nem veszik észre, mert lehet, hogy senki nem mutatja meg nekik, hogy milyen egy rendezett kapcsolat. Ahol nem csak eljártsszuk, hogy szeretjük egymást, ahol nem csak úgy csinálunk, mintha házások lennénk. Ahol merünk felelősséget vállalni döntéseinkért, önmagunkért. Ahol természetes, hogy gyermekeket vállalunk.

• Születünk és meghalunk. Ez az élet rendje. Mi hisszük, hogy a halállal még nem ér véget az élet. Csak új formában folytatódik. Akkor miért nem beszélünk róla? Miért titkoljuk gyermekeink előtt, hogy nekünk is fáj a veszteség, hogy a gyász fájdalmas, a hiányt csak egy dolog töltheti be: Isten végtelen szeretete? S katolikus iskolában kikerülhető-e ez a kérdés?

• Nincs új a nap alatt. Ezt is mondhatjuk, ha már az életről elmélkedünk. Egyfajta rendezettséget hoz szemléletünkbe a történelem megismerése. Lett légyen szó az oktatási rendszerről, vagy egy iskola alapításáról, fejlődéséről. A dolgok lényege mutatkozik meg, s az állandóság – változás dinamikája. A hétköznapi állandóságát, monotonitását olykor megtöri egy-egy ünnep. Megállhatunk. Elmélkedhetünk. Rendet tehetünk a fejünkben is.

• A közelgő nagybőjt a lélek nagytakarítására is alkalmas. Kisöprünk mindent, ami oda nem illik. Keresztény pedagógusként módszereinket, tanulóinkhoz fűződő kapcsolatainkat is leporolhatjuk. Becsempészhetünk a leselejtezett módszerek és munkaformák helyére egy-két új, játékosabb, izgalmasabb ötletet. Olyat, amittől a diákunk motiváltabb, érdeklődőbb, s ezáltal az oktatásunk is hatékonyabb lesz. Hogy az elvetett magok mind termést hozzanak. Ki harmincszorosát. Ki ötvenszeresét. Ki százszorosát.

S hátha eljön az a nap is, amikor rend – mindenhol rend lesz.

-bhm-

**BATKI OTTÓT
2017 ÁPRILISÁBAN
TŰNTETTE KI
DR. ÚDVARDY GYÖRGY
MEGYÉSPÜSPÖK AZ
EGYHÁZMEGYEI
PEDAGÓGUSNAP
ALKALMÁBÓL
KIEMELKED
KERESZTÉNY PEDAGÓGIAI
ÉS IGAZGATÓI
MUNKÁSSÁGÁÉRT.
A SZEPESY-DÍJAS
IGAZGATÓVAL
HELYETTESE, A
KORÁBBAN SZINTÉN
DÍJAZOTT
KORMOSNÉ KÁPLÁR
BORBÁLA
BESZÉLGETETT.**

SZEPESY-DÍJ

SZEPESY IGNÁC

(1780-1838)

AZ OKTATÁS ÉS NEVELÉS

ÜGYÉNEK LELKES, PÉLDAÉRTÉKŰ

TÁMOGATÓJA VOLT. PÉCSI PÜSPÖK,

AKI MŰKÖDÉSE SORÁN

FOLYAMATOSAN FIGYELEMMEL KÍSÉRTÉ

PÉCS ÉS AZ EGYHÁZMEGYE OKTATÁSI

HELYZETÉT. TÖBB FALUSI ISKOLÁT

ALAPÍTOTT, MEGKEZDTE AZ ANYANYELVI

OKTATÁS MEGSZERVEZÉSÉT. 1831-BEN

SAJÁT KÖLTSÉGÉN MEGALAPÍTOTTA A PÉCSI

TANÍTÓKÉPZŐT.

A KLIMO GYÖRGY ÁLTAL 1774-BEN

NYILVÁNOSSÁ TETT KÖNYVTÁRAT AZ ÁLTALA

EMELT ÚJ KÖNYVTÁRÉPÜLETBE

KÖLTÖZTETTE. 1831 ÉS 1836 KÖZÖTT

PAPJAI BEVONÁSÁVAL ÚJRAFORDÍTOTTA A

SZENTÍRÁST.

A SZEPESY IGNÁC-DÍJAT MINDEN ÉVBEN

OLYAN PEDAGÓGUS KAPHATJA MEG, AKI

HITELESEN KÉPVISELI, SZOLGÁLJA A

KATOLIKUS OKTATÁS ÜGYÉT, A

KÖRNYEZETE ÁLTAL ELISMERT

SZEMÉLYISÉG, PÉLDAADÓ

MAGATARTÁS JELLEMZI,

HŰSÉGESEN SZOLGÁLJA

INTÉZMÉNYÉT.

MIKOR DÖNTÖTTED EL, HOGY PEDAGÓGUS LESZEL?

Középiskolai tanulmányaimat a kecskeméti Piarista Gimnáziumban végeztem a 80-as évek közepén, ahol – a szocialista időszak ellenére – természetesen érvényesült az egyház által képviselt keresztény világszemlélet. A szerzetestanárok szellemi légkört, inergazdag környezetet és személyes törődést biztosítottak, nevelték a diákokat tudásra és emberségre, hitre és egyházhűségre. Az itt töltött 4 év, az atyák példamutatása és az oktatás/nevelés iránti elköteleződésük nagy hatással volt rám, és közrejátszott a pedagógusi hivatás választásában.

AKKORIBAN VOLT NEHEZEBB DOLGA EGY PEDAGÓGUSNAK, VAGY MA?

A pedagógusi pálya 30–40 évvel ezelőtt sem volt könnyű, és ma sem az. Mindenkinek ott kell helytállnia, ahová rendelte a Jóisten. Azt gondolom, hogy szerencsés embernek mondhatom magam, mert mindig éreztem a Gondviselés támogatását. Biztos vagyok benne, hogy mindenkinek megvan a maga helye és feladata a világban, csak talán kevesen gondolnak erre tudatosan.

MIÓTA DOLGOZOL EGYHÁZI INTÉZMÉNYBEN?

Pedagógusi pályámat 1995. szeptember 1-jén kezdtem a gyulai Karácsonyi János Katolikus Általános Iskola és Gimnáziumban, ahol történelmet, katolikus hittant és filozófiát tanítottam a 7–12. évfolyamosok számára. Büszke vagyok két akkori tanítványomra, akik talán az én hatásomra is választották a papi és szerzetesi hivatást. 1999. augusztus 16-án kerültem jelenlegi munkahelyemre, a Szent Imre Katolikus Általános Iskolába, ahol 2003 óta intézményvezetőként tevékenykedem.

MILYEN TENDENCIÁKAT ÉRZEL A KERESZTÉNY KÖZOKTATÁSBAN?

A rendszerváltás után az egyházak által hivatástudatból felvállalt oktatási tevékenység közszolgálat. Az egyházaknak ez az iskolai-közszolgálati tevékenysége a magyar közoktatásnak hozzávetőlegesen 15%-át öleli fel. Ez a

szám előreláthatóan a közeljövőben lényegesen már nem fog változni. A magyar oktatás történetét tekintve napjainknak ez az egyházi szerepvállalása elenyésző. Mégis nem lényegtelen hányada ez a magyar iskoláztatásnak. Számarányát tekintve az egyházi oktatás semmiképpen nem mondható az állami közoktatási intézményrendszer riválisának. Szerepe mégis jelentős, hisz többféle szempontból is só-, kovász-szerepet tölt be a magyar iskolarendszerben. Az „Istennek, hazának, tudománynak” ügyét úgy igyekeznek előrevinni a katolikus (egyházi) iskolák, hogy az örökkévalóból merítenek erőt, s az örökkévalóság számára építenek.

RÉGÓTA IGAZGATÓ VAGY. MI AZ, AMI EBBEN A MUNKÁBAN INSPIRÁL?

Úgy hiszem, hogy küldetésem van ehhez az iskolához. Jelenleg az iskola vezetésére kaptam megbízatást a püspök atyától, de tanárként is el tudom magam képzelni itt a jövőben. Leginkább a katolikus iskola sajátos légköre, a gyakran tapintható istenközelség vonz ide. Azt hiszem, azért szeretem ezt a munkát, mert nagyon változatos, hiszen egy igazgatónak a pedagógiai tevékenység végzése és irányítása mellett még sok mindenhez kell értenie. Gondolok itt az iskola szakszerű gazdálkodásának irányítására, az épületek karbantartására, az iskola reklámozására vagy a partnerekkel való jó kommunikációra. Mindig adódnak új feladatok is: az idei évtől a vidéki tanulók számának megnövekedése miatt reggelenként az egyik kisbuszunkkal szállítok tanulókat.

SOK IGAZGATÓT NEM KEDVELNEK A TANULÓK. TE KIVÉTEL VAGY. MI LEHET ENNEK AZ OKA?

Talán az, hogy igyekszem minél több időt tölteni a tanulók között, elismerem a sikereiket, és próbálok orvosolni a nehézségeiket.

SOKSZOR HANGZIK EL EGY-EGY INTÉZMÉNY VEZETÉSÉVEL KAPCSOLATBAN KRITIKA. HA AZ IGAZGATÓ TÚL FIATAL, AZ A BAJ, HOGY TAPASZTALATLAN. HA TÚL ÖREG, RUGALMATLAN. HA DEMOKRATIKUS: NEM TUD DÖNTÉST HOZNI. HA AUTOKRATA: SEMMIBE NEM HAGY BELESZÓLÁST... MI A JÓ MUNKAHELYI LÉGGÖR MEGTEREMTÉSÉBEN AZ IGAZGATÓ FELADATA/FELELŐSSÉGE?

Nem tartom tökéletes vezetőnek magam, de igyekszem a kollégáim között megteremteni a harmóniát. A célok megvalósulásához a közösség döntő többségének tudni kell együttműködni. 15 év gyakorlatából tudom, hogy nem mindenki egyforma munkabírási, nem lehet mindenkit egyformán terhelni, de mindenkinek a legjobb tudása szerint kell végeznie a rábízottakat. A vezetőnek abban van szerepe, hogy mindenkinek megtalálja a megfelelő feladatot. Fontosnak tartom, hogy nem vagyok megközelíthetetlen vezető, és a személyes problémáival küzdő kollégáknak igyekszem segíteni.

MI VOLT A LEGNAGYOBB SIKERED?

A siklői katolikus iskola egy nagyon sajátos helyzetben lévő intézmény. Sokat tudnék mesélni az elmúlt 18 év sikereiről és a nehézségeiről. Igazgatóként talán a legnagyobb sikerem az, hogy sikerült békét és állandóságot teremteni a tantestületben és az iskolai mindennapokban. Sikerült kialakítani az iskola arculatát, megfogalmazni a küldetését és a siklői térségben betöltött szerepét. Tanárként büszke vagyok a katolikus iskolák történelmi vetélkedőjének döntőjében elért előkelő 7. helyezésre. És természetesen jó érzés, hogy a kollégáim is elismerték az elmúlt években az iskoláért végzett tevékenységemet azzal, hogy az egyházmegye pedagógus díjára jelöltek.

MI A TANÍTÁSI ÉV LEGSZEBB IDŐ SZAKA A SZÁMODRA?

A pedagógiai tevékenység csúcsa számomra az, ha a tanítványaink eredményesek valamiben. Mindig örömmel nézem az iskolai műsorokon a néptáncosaink, az énekkarunk szereplését vagy az osztályok műsorait, előadásait.

KERESZTÉNY EMBERKÉNT HOGYAN MISSIONÁLJSZ?

Az iskolai tevékenységem mellett – a tanácsadó testületek tagjaként - aktívan bekapcsolódom a siklói és a harkányi egyházközség életébe. A vasárnapi szentmiséken áldoztatóként segítem a plébános atyák tevékenységét.

TUDSZ-E HATÁRT HÚZNI A MUNKA ÉS A MAGÁNÉLET KÖZÉ?

Sajnos ez egyre nehezebben megy, mert egyre több időt töltök az iskolában. Gyakran van lelkiismeret-furdalásom a családom irányában. Szerencsére van egy nagyszerű feleségem, aki gyakran erőn felül is tartja a frontot a hátszágban.

RÓLA IS MONDANÁL NÉHÁNY SZÓT?

A feleségemmel, Ildikóval 21 éve vagyunk házасok. Ő szintén pedagógus, akivel kölcsönösen támogatjuk egymást ebben a hivatásban. 3 gyermekünk van: Csanád 17, Levente 14 és Örs 11 éves. Próbálunk jó szülők lenni, de ezt a hivatást is folyamatosan tanulni kell.

A család az első színtere az emberi kapcsolatok mindegyikének, legyen szimmetrikus vagy aszimmetrikus. Mindegyik kapcsolati mintát és az ezekben való létezést, viselkedést itt tanulja a gyerek. Az embertársi kapcsolatokra vonatkozó, azokat jellemző, korai minták nagyon mélyen, erősen vésődnek be, és erősen befolyásolják a későbbi kapcsolatainkat is. Itt tanul a gyerek alapvető szerepeket (gyerek, testvér). Helyesnek ítélt viselkedésében jutalmazták, a helytelenben büntetik. Ezek a szerepek sok normát, értéket képviselnek és jelentenek egyidejűleg. A szerepek egy jelentős részét anticipált tanulás formájában (elővételezett, előrevetített) tanulja a gyermek. Ilyen a szülői szerep és a nemi szerep is. Vagyis úgy tanulja a szerepet, hogy azt nem tölti be, csak sokáig és folyamatosan látja a szerepeket.

A családi egységért a férj és a feleség, az anya és az apa a felelős. A házasságnak olyan stabil szövetségnek kell lennie, ami szilárd alapokat teremt a közös élethez, a gyermekek felneveléséhez, a családi és egyéb döntések meghozatalához, a jövő megalapozásához, a célok eléréséhez, a viharok átvészeléséhez, a tragédiák túléléséhez. Ez a szövetség a házasságban manifesztálódik. Véleményem szerint az egymás mellett élésben, az „élettársi viszonyban” pont ennek a felelősségnek a nem vállalása mutatkozik meg, hiszen így mindig van egy „egérút” a menekülésre, ami viszont instabil alapot és bizonytalanságot ad. Bizonytalan helyzetben pedig az élet kisebb és nagyobb döntései is bizonytalan alapokból fakadnak, ezért lesznek sokszor torzak és tévesek.

A valóság az, hogy a családokban különféle – a természetestől eltérő – szerepeket foglalnak el a férjek, feleségek, családanyák, családapák, és csak egy kis hányadban mondhatjuk azt, hogy igen, ez egy harmonikus család, itt a szerepek a helyükön vannak, mindenki végzi a saját dolgát. Holott erre jobban kellene figyelnünk, hiszen a gyermeknek – aki ebbe a családi milióbe születik – a család, az apa és az anya adja meg a biztonságot, azt az éltető közeget, amelyben nevelkedik. Minden más másodlagos. (Pl. Hiába a sok drága játék, ha a szülők nem töltenek elég minőségi időt gyermekeikkel, mert összevissza rohangálnak karriercél-

jük megvalósítása miatt, vagy állandóan veszekednek.)

A CSALÁD FUNKCIÓI

A család társadalmi kiscsoport és egyúttal intézmény is. Kiscsoport, mivel hosszú ideig vagyunk tagjai és multifunkcionálisan több fontos szükségletet elégít ki.

A családi élet fejlődési folyamatában elkülöníthető szakaszok vannak, melyek mindig újabb és újabb megoldandó feladatokat hoznak magukkal. Az új fejlődési szakasz elérése új működésmód kialakulását is szükségessé teszi, ezek a fordulópont jellegű időszakok. Amikor a család átjut egy fejlődési fázison, a rendszeren belüli viszonyokat újra kell tárgyalni, ennek elmaradása problémákat okoz. Krízis akkor keletkezik, ha a család nem tudja az adott funkcióit rugalmasan működtetni.

Rugalmas működés: nagy fokú stabilitás, nyílt kommunikáció, empátia, valamint fontos, hogy felvállalható legyen az életciklusváltásokkal együttjáró szerepváltás is.

PÁRVÁLASZTÁS, A HÁZASSÁG KORAI SZAKASZA, GYERMEKVÁLLALÁS

Az előző élet lezárul, egy merőben új szakasz kezdődik, új szerepeknek, új normáknak, társadalmi, kulturális elvárásoknak kell megfelelni; azonosulni kell a felnőtt lét elemeivel. A felnőtt és közös identitás építése és elfogadása felnőtt felelősség: gyermekvállalás, a család eltartása, a pénzbeosztás vagy az alkalmazkodás egymás szokásaihoz.

Meg kell tanulni az igényeket kifejezni, az életritmust, életmódot, szokásokat, hagyományokat egyeztetni. Fontos a közös léttér kialakítása, ahol mindenki megtalálja a saját helyét, szerepét, feladatát. Nehézségek nélkül nincs változás, így a nehézségekkel is szembe kell nézni.

Ilyen nehézség például egymás családjának megismerése, elfogadása, az egészséges és optimális távolság kialakítása. További nehézséget okozhat a férfi, női szülői szerep „megoldása”, hiszen ezekhez a szerepekhez - a családok szétforgácso-lódásával - egyre gyakrabban hiányzik a modell. Az összhang ki-

alakításához szükséges a bizalom, az intimitás, a fontos kérdésekben való egyetértés.

AZ ELSŐ GYERMEK SZÜLETÉSE, A VELE VALÓ TÖRÉNYSZAKA

Az első gyermek születése a családi élet legörömtelibb időszaka, mégis gyakran kísérik félelmek, szorongások. A várandóssággal járó test-sémaváltozás, a félelem az öröklődő betegségektől és/vagy a szüléstől, illetve a saját szülőkről való zavaró, rossz emlékek, amelyek akadályozzák a szülői szerepre való felkészülést.

AZ ELSŐ ÉLETÉV – A KORAI ANYA-GYERMEK KAPCSOLAT

A gyermek későbbi életére nézve kiemelkedő fontosságú időszak. Ez alatt gyűjti be a csecsemő a tapasztalatait a külvilágról, s ideális esetben kialakul benne az úgynevezett „ősbizalom”: az az alapvető érzés, hogy a világ jó. Ennek alapja az a tapasztalat, hogy az anya megfelelően reagál az igényeire: ha jelez, hogy baj van, érzékelik a segít-

ség. Ez a biztonságérzet az ősbizalom alapja, s ez a feltétele annak, hogy a kicsi nagyobb önállósággal kísérletezzen a második életében. Donald Winnicott brit gyermekorvos és pszichoanalitikus fogalmazta meg: ahhoz, hogy a gyermek lelkileg egészségesen fejlődjön, nem szükséges hibátlan szülőnek lenni, elég, ha valaki „elég jó”. Ez pedig azokra a szülőkre illik, akik ráhangolódnak gyermekükre, és mindig az életkoruknak megfelelő mértékben elégitik ki igényeiket. A legkisebb

csecsemők még nem különítik el magukat a külvilágtól, nincs éntudatuk, nem értik, hogy vannak tőlük különálló lények, például az anyuka, aki saját szempontokkal rendelkezik, mondjuk fáradt, ezért nem képes azonnal ott teremni. Ezért a babáknál valóban fontos, hogy választ kapjanak az aktuális diszkomfortérzetükre: ez nem azt jelenti, hogy egy percet sem várhatnak, de szükséges, hogy előbb-utóbb érkezzen válasz a sírásra. Ha ez tartósan nem történik meg, sérül a biztonságérzetük. Ahogy telik az idő, és egyre többet ért a gyermek a világból, fokozatosan egyre terhelhetőbbé válik. Sőt, szükség is van rá, hogy bizonyos mértékig frusztrálódjon a csemete, ez is hozzájárul ahhoz, hogy lelkileg is egészséges ember váljék belőle.

Nehézségei ennek a szakasznak is vannak. Az anyát nagyon lekötik a szülői feladatok, és az apa kiszorulhat a családból. A szülés után gyakran lehetnek átmeneti vagy tartós szexuális problémák is. A pár számára ennek az életszakasznak fontos feladata, hogy átalakítsák a kétszemélyes családot háromszemélyessé úgy, hogy a párkapcsolat

tuk se sérüljön. Nagyon fontos, hogy a saját szükségleteiknek is adjanak teret.

KISGYERMEKES CSALÁD

Az 1–3 éves gyermek hatalom iránti vágya erősödik; szeretné minél inkább ő irányítani és kontrollálni a dolgokat (dackorszak). Ha a szülők az autonómia (önállóság) érzését és igényét támogatják gyermekükben, megtanulja szabályozni az indulatait és értékelni a saját teljesítményét. A túlféltés, túlkorlátozás a saját képességeiben való kételkedéshez vezethet, DE: vigyázni kell rá; nagyon fontos a helyes arány megtalálása, hogy miközben a bajtól óvjuk, ne sérüljön az önbecsülése sem. Többszörösen nehezített időszak lehet ez a család életében. A férj-feleség kapcsolat erre az időszakra gyakran erősen megterhelődik. Az anya érezheti úgy, hogy számára beszűkült a világ; félhet a kiszolgáltatottságtól, munkahelyének elvesztésétől, újabb testvér érkezésétől. Az apa szerepe fokozódhat, hiszen ő a családfenntartó, a kapocs a külvilág felé. Az idősebb generáció jó esetben kiválóan megtalálja a szerepét, hiszen a nagyszü-

lőség vagy dédszülőség kevesebb felelősséggel és nagyobb élvezettel jár, mégis fontos megemlíteni az esetlegesen felmerülő feleség- anyós viszályt, mely szintén nehe- zítheti ezt az életszakaszt.

ÓVODÁSKORÚ GYERMEK A CSALÁDBAN

A gyermek már képes önálló cse- lekvések kezdeményezésére, vég- rehajtására. A távolból szereti az anyját, és bízik benne a kisgyer- mek, ekkor a szülő feladata a gyermek kezdeményezéseinek, spontaneitásának támogatása. Ebben az időszakban jelenik meg a szerepjáték, amely által a gye- rek megérti, feldolgozza és gya- korolja a körülötte levő világ történéseit, eseményeit.

Ezen időszakra tehető nehézségek közé tartozik, hogy az anya élet- helyzete megváltozik, munkába áll- lása kettős érzés: szoronghat attól, hogy lehet-e egyszerre jó anya és megfelelő munkaerő, ez a szerep- konfliktus mindenképpen átmeneti nehézségeket, megoldandó feladatot jelent. Az apát presztíz- vesztés éri: családfő léte az anya

munkába állásával megszűnik. A házastársi kapcsolat is megválto- zik; érzelmileg megterhelődik, ke- vesebb idő jut egymásra (még kevesebb). A feleség munkahelyi elfoglaltságai miatt osztozni kell a háztartási, gyermeknevelési fel- adatokon; a nyílt konfliktusok eb- ben az időszakban szaporodnak, valamint a nagyszülők feladatai nőnek, így az eredeti család befo- lyása is növekszik. Fontos megem- líteni, hogy a mai korban egyre inkább kitolódik a gyermekvállalás időszaka, a karrierépítés korát él- jük, mind a nők, mind a férfiak életében ez prioritást élvez, így családot később terveznek, ezáltal a nagyszülői segítségtől sokszor el- esnek. Idősek már a nagyszülők, vagy már elhunytak, így még keve- sebb a lehetőség arra, hogy a pár segítséget kapjon a közvetlen kör- nyezetétől.

A HÁZASSÁG KÖZÉPSZAKA A GYERMEKEK ISKO- LÁSKORA. KISISKOLÁSOKAT NEVEL A CSALÁD

A kisiskolás gyermek kapcsolata a felnőttekkel még szoros, a gyerek

„fejlődési feladata”: a teljesítménnyel kapcsolatos készségek fejlődése.

Nehézséget jelent, hogy a szülők feladatai egyre nőnek, a gyerekekkel kapcsolatos tevékenységek megszervezése mind nagyobb anyagi és „logisztikai” megterheléssel jár, a nagy terhelés önmagában is feszültségforrás lehet, az ebben az életkorban jellemző testvér-rivalizáció súlyosbíthatja a család nehézségeit.

10–12 ÉVES „KISKAMASZ” A CSALÁDBAN

A 10–12 éves gyermekek leginkább azonos nemű kortársaikkal elkülönülten szeretnek lenni.

A kiskamasz szemtelenebb a felnőttekkel, keresi a saját identitását. Változatlanul szüksége van a szülői szeretetre, érzelmi biztonságra. A viselkedésében, választásaiban egyre erőteljesebben érvényesül a kortárshatás.

Nehezíti ezt a szakaszt, hogy ebben az időszakban a szülők saját életükben a legproduktívabb időszakukat élik, a karrier, az egyéni érvényesülés, az új lehetőségek megvalósítása néha fontosabb számukra a közös családi érdekeknél. Kevesebb idő

jut a gyerekekre is, s ezt ők tanulási, magatartási problémákkal vissza is jelzik. Előfordul egyik vagy mindkét szülő részéről a problémás gyerektől való eltávolodás, „bezzegtestvér” kreálása a külvilág, a nagyszülők felé.

A SERDÜLŐKOR NEVELÉSE A CSALÁDBAN

A serdülőkorban a fejlődés során a fiatalnak három fontos fejlődési feladatot kell megoldani:

- érzelmi függetlenedés a családtól, családon kívüli kapcsolatok létesítése
- felnőtté válás, felnőtt identitás kialakítása
- a felnőtt szexuális szerep vállalása, a nemi identitással való azonosulás, párválasztás.

Ez az időszak a szülő-gyermek kapcsolat próbaköve, sok konfliktus árán áll vissza az egyensúly, új működésmód a családban.

A serdülőkor a szülők és gyermekek számára is az egyik legnehezebb időszak.

Feladat a közös nyelv kialakítása, a szabályok rugalmas változtatása, egymás érzelmeinek, indulatainak tolerálása. A szülőnek bíznia kell

abban, hogy a gyerekével kialakított kapcsolatba eddig befektetett energia nem vész el hosszú távon, és működni fog, ha átvészeli ezt a nehéz időszakot. Az egyetlen recept a kamaszkor túlélésére: ezt az időszakot ki kell bírni!

A GYERMEKEK KIREPÜLÉSE A FÉSZEKBL

Ebben az életkorban a házaspár megkönnyebbülhet, lecsökken a felelősség, csökken az anyagi és fizikai megterhelés, a szülői feladatok háttérbe szorulásával új lehetőségek jelenhetnek meg: szakmailag, egzisztenciálisan új célokat tűzhetnek maguk elé, több idejük jut egymásra, tervekre. A nehézség az, hogy sok házasságban a szülői szerep helyén úr keletkezik, és ha nem lép be valami más közös cél vagy feladat, a kapcsolat kiüresedése nyilvánvalóvá válik, emellett erre az életszakaszra tehető a változó korrallal együtt járó testi-lelki megpróbáltatások sora is.

Ennek az időszaknak a jellemzője a visszatekintés is, szembesülés az eddig elért eredményekkel – „élet-

közép krízis”. Az életközépi válság a középkorral együtt járó természetes krízis, amivel mindenkinek meg kell birkóznia. A válság során egy sor illúzióval le kell számolni, és helyette biztosabb alapokra építkezni, ami azonban a valóságban sosem egyszerű. A férfiak nehezebben veszik az akadályokat, és nagyobb veszélynek vannak kitéve, de a nőket is érinti a probléma. Ez az életszakasz is tartogat új szerepeket, ezeknek az elfogadása és megtanulása nagy feladat. Az anyós, após, nagymama, nagypapa szerepeinek elfogadásánál, átélésénél meghatározó, hogy mennyire várták, mennyire készültek rá, az ő szüleik körében milyen mintát láttak, s hogy gyermekük választottjával mennyire vannak megelégedve.

INAKTÍV, IDŐS HÁZASPÁR CSALÁDJA

A nyugdíjba vonulás az élet egyik legnagyobb „szerepredukciója”. Romlik a pénzügyi helyzet, a nyugdíjast kevesebb felelősség terheli, de ezzel csökken a tekintélye is, így társadalmi és családi kap-

csolatai is megváltoznak. Ha szereplő, segítő környezet veszi körül az idős embert, ha megelégedetten tekint vissza életére, könnyebb a berendezkedés a nyugdíjas létformában. A házastársi kapcsolatban az időskor a megnyugvás, újraközelítés időszaka - néhol ismét szimbiotikus, erős kötődés alakulhat ki, de lehetséges, hogy most válnak el, mert „teljesítettnek” tekintik a közösen vállalt életfeladatukat, és új életet akarnak kezdeni.

A szakasz nehézsége az önértékelési problémák, identitásválság, a mentális állapot romlása, pszichoszomatikus tüneteket, betegségek megjelenésében nyilvánul meg. „Szeparációs félelmek” is megjelenhetnek, mint gyermekkorban, amikor az anya eltávolodását éltük meg feldolgozhatatlan élményként, a halál és a veszteségek korszaka ez. A kortársak elvesztése, az idő mulandóságával való szembenézés időszaka lehet ez.

A CSALÁDI SZEREPEK

Társadalmilag meghatározott, ahogy a családtagok családon belül betöltött szerepei alakulnak:

- házastársi szerepek
- szülőszerep
- nemi szerepek
- testvérszerep

A családkutatások a családi szerepeket többnyire adottnak tekintik:

- férfiak instrumentális szerepek, technikai jellegű feladatok, a végrehajtó és ítélkező, döntő funkciók betöltését jelentik
- nők expresszív szerepet töltenek be: nőies szerepek a támogató, összehangteremtő, feszültségoldó feladatok ellátásában nyilvánulnak meg

A családi szerepek elsajátításának színtere maga a család, amely a gyermekekre áthagyományozza a különböző szerepekhez kapcsolódó magatartásmintákat. A szereptanulást a külső környezet is elősegíti, mivel a magatartásminták követését társadalmilag helyeselt normák erősítik. A családi szerepet szokásos megkülönböztetni a családi funkcióktól, családi feladatköröktől. A családi szerepek – az apa, anya, fiúgyermek, leánygyermek, nagyapa, nagyanya szerepe – kijelölése a családtagok biológiai és pszichológiai sajátosságai alapján

rendeződik el. A feladatkörök a család tevékenységeit rendezik, annak céljai, eredményei szerint. Ilyen feladatkört jelenthet például, a család pénzügyi, anyagi ellátása, a háztartás vezetése, a gyermekgondozás, a betegápolás. A szerepek és a feladatkörök jellegzetesen kapcsolódnak egymáshoz, feladatkörök, amelyek hagyományosan a nő, az anya, és vannak, amelyek a férfi, az apa szerepéhez kötődnek. A feladatkörök hagyományos felosztása rendkívül tartósnak bizonyult. A nők jogi egyenlőségének megvalósulása után is hosszú ideig jellemző maradt – nem ritkaság napjainkban sem – az ún. egykeresős család, amelyben az apa a kereső, a családfenntartó. De a kétkeresős családokban is többnyire a férj, az apa az, aki több és jobban fizetett munkát végez, mint a feleség, így a családi feladatok nagyrészt a feleségre hárulnak, ez azonban nem törvényszerű, sok olyan családi feladatkör van, amelyet bárki elláthat. A nők munkavállalásának elterjedése a családi élet alakulását is jelentősen befolyásolta. Magyarországon a változások viszonylag gyorsan mentek végbe:

- míg 1949-ben a gazdaságilag aktív korú női népességnek kerekén harmada, az 1980-as évek végére már 80% feletti aránya vált keresővé
 - közöttük a férjes, illetve családosszonyok vannak többségben, akik számára a családi és munkahelyi feladatok ellátása sokszor szerepkonfliktusokkal telített
 - különösen nehéz periódust jelentett az 1950-es voluntarista egyenjogúságelv, ez a nők biológiai sajátosságait, valamint a gyermeknevelésben és a családi életben betöltött szerepét háttérbe szorította, s az egyenjogúságot mint a férfiakkal minden tekintetben „egyformaságot” értelmezte.
- A hatvanas évektől a kisgyermekes anyák már különböző kedvezményekben részesültek, úgymint a hároméves gyermekgondozási szabadság, a gyermekápolási táppénz bevezetése. A magasabb iskolai végzettségre, szakmaszerzésre törekvés tömegessé válása a gyermekek családi szerepét és családi feladatait is megváltoztatta, megszűnt a gyermek mint korán jövedelmező munkaerőforrás szerepe, a tanulási idő 18–22 éves korig történő meghosszabbodása pedig

számottevően megnyújtotta a „gyermekstátuszban” töltött időszakot. A gyermekeknek a tanulásra kell koncentrálniuk, így kevésbé vesznek részt a családi munkamegosztásban. Ez egyben a szülői szerepek és feladatok meghosszabbodását is jelenti: a gyermek - mint örömforrás s mint a szülői gondoskodás tárgya is - hosszabb ideig tölti be e szerepét, a szülői feladatkörök oly módon is meghosszabbodnak, hogy a tanulmányaikat befejező, pályaválasztás és családalapítás előtt álló fiatalok nagy része egy ideig még továbbra is a szülők segítségére szorul – „Mama Hotel”-ben élnek ezek a fiatalok. A feleségek, anyák munkavállalása következtében új feladatkörökkel gazdagodott a nagyszülői szerep is, jelentős részt kell vállalniuk a gyermekek gondozásában. A családi élet egyensúlya, harmóniája szempontjából ennek hatása többféle lehet: az életkorukból adódóan nehezkesebb, aggodalmaskodóbb, és a tradicionálisabb felfogású nagyszülők és modernebb életvezetést követő szülők között konfliktusok támadhatnak a gyermeknevelés kérdéseiben. Rohan a világ, változik minden, az embereket rengeteg ingeri éri, nagyon ritka

az, mikor megengedjük magunknak, hogy családunkról, annak rendszeréről, az egymásra való hatásokról, kölcsönhatásokról gondolkodjunk, pedig tudattalanul a mindennapjainkat meghatározza. Fontos lenne több időt szánni a kommunikációra, az instruálás és a feladatok teljesítésének követelése helyett (önmagunknak és gyermekünknek is magas mércét kell elérni). Fontos lenne meghallani a másikat, nyitott szemmel és füllel járni, mert csak ekkor tudunk kíváncsiak lenni, és meghallani azt, amit a másik valójá-

ban mond nekünk. Gyakran a fáradtságra hivatkozunk, ám ha képesek vagyunk a munkánkban erőt venni magunkon, és összeszorított foggal is elvégezni a ránk szabott feladatot, akkor felmerül a kérdés, hogy a családi kapcsolatokért mennyit tudunk, akarunk, merünk tenni.

CSALÁDI SZEREPEK ELSAJÁTÍTÁSA A SZOCIALIZÁCIÓ SORÁN

Szocializáció az a tanulási folyamat, amelynek során az ember megszerzi azt a tudást, azokat a gyakorlati ismereteket és készségeket, amelyek birtokában többé-kevésbé hatékonyan képes részt venni az egész társadalom, illetve egyes társadalmi csoportok életében. Az emberek gyermekkorukban tanulnak meg egyes konkrét, felnőttkorukban betöltendő szerepeket, és ezek hatnak saját családi életük alakítására is. A családi szocializáció meghatározó módon utánzás alapján megy végbe: a gyermek követi a modellként szolgáló szülő viselkedését. Az utánzás szerepe különösen fontos az egész életen át ható magatartási minták elsajátításában, a gyermek általában azonosul is azzal, akit utánoz. Ez különböző mértékű lehet attól függően, hogy a szülő magatartása mennyire következetes, rendszeres, vagyis mennyire teremődik meg az a légkör, amelyben erős azonosulás jöhet létre. A szülői viselkedési minták belülről szabá-

lyozzák a gyermek magatartását, tartósan elraktározódnak, interiorizálódnak, s később a felnőttkori cselekvést irányítják. Mindezek következményeképpen a gyermekek olyan magatartásokat is megtanulnak a szülői családban, amelyekre tudatosan nem tanítják őket, felhasználásukra a szülői családban nincs is lehetőségük, hanem csak jóval később alkalmazhatják az elraktározott mintákat.

A házastársi és a szülői szerep tanulása a szülői családban már egészen korán megkezdődik. Míg a házastársi szerep tanulásakor a gyermek csupán megfigyelője a férj és feleség interakcióinak, a szülői szereppel kapcsolatos akcióknak a gyermek maga is aktív résztvevője, sőt kisebb testvérével szemben maga is gyakorolhat. A családi szerepek elsajátításával együtt folyik a nemi szerepek megtanulása is. Ennek a későbbiekben nagy jelentősége lesz, sokszor az válhat házastársi konfliktusok forrásává, hogy a házasfeleknek más és más tapasztalatai, elképzelései vannak a nemi, családi szerepekről, mint-hogy szocializációjuk folyamán

más és más családi mintákat követek, s ezen nem képesek változtatni. A család jelentősége a családi szerepek átadásában a társadalom fejlődésével, átalakulásával együtt maga is változhat. A 20. század második felében az tapasztalható, hogy az életformák gyorsabb változása miatt a családi példákat a fiatal házasok kevésbé tudják alkalmazni, mint ahogyan szüleik vagy nagyszüleik tudták. A külső hatások, a családi élet problémáinak nyíltabb tárgyalása, a tömegkommunikáció nagyobb lehetőséget ad többfajta minta megismerésére, és arra, hogy a fiatalok új utakat keressenek. A gyermekkori szocializációnak a házastársi, szülői szerepekre gyakorolt hatása tehát bármennyire lényeges és tartós is, nem végérvényesen meghatározó. A felnőttkori szocializáció gyökeres átalakulást hozhat a családdal kapcsolatos értékelésben, érzelmi viszonyulásban, szerepmodellek követésében, egyedi viselkedési formák alkalmazásában. Míg a nemi és a családi szerepek elsajátítása az utánzás, az azonosulás, az internalizálódás folyamataiban spontán módon megy végbe, a családi feladatok ellátására való felké-

szítés a szülők és az iskolai oktatás tudatos törekvéseinek eredményeként valósulhat meg. A régebbi időkben a gyermekek hagyományos munkamegosztásban való részvételének eredménye volt az, hogy a lányok az anyától sajátították el a háztartási teendőket, kisebb testvéreik mellett gyakorolhatták a gyermekgondozási feladatokat, a fiúk pedig az apa mellett a „férfias” teendők ellátását, nem ritkán a szakma megtanulását is, amelyet – családi mintára és ösztönzésre – később maguk is folytattak. A családi életben bekövetkezett változások, főképpen a nők, az anyák gazdasági aktivitásának terjedése és a gyermekek tanulási idejének meghosszabbodása már nem tette lehetővé, hogy ezen ismereteket a gyermekek kizárólag otthon, a családban sajátítsák el, márpedig ezen ismeretek hiánya a családi életben konfliktusokat eredményezhet. E hiányt részben pótolhatja, ha a legfőbb ismeretek elsajátítását az iskolai nevelés elősegíti. A kívánatosnak tartott tematikán belül igény mutatkozik a szexuális étellel, párválasztással, házasesétellel kapcsolatos ismeretek oktatására

csakúgy, mint a gyermeknevelés, a betegápolás, a takarékoskodás, a háztartási tennivalók megtanítására. Emellett sok más téma felmerülhet, amelyről érdemes lenne ismereteket szerezni, a teljesség igénye nélkül csak néhány példát említek, mint pl. a szülők válása, veszteségek, betegségek, gyász stb.

A CSALÁD ÉS AZ ISKOLA

A szülő és az iskola célja is a gyermek optimális fejlődésének elősegítése, támogatása. A család sokkal több és személyesebb információval rendelkezik a gyermekről, az iskola pedig a tanulási, figyelmi, kortárs csoportban való viselkedésének jellemzőiről. A fejlesztéshez ezeknek az információknak az összességére van szükség.

A család és az iskola eltérő szerepet tölt be a gyermek felnövekvésében. A család az elsődleges szocializációs közeg, melyben a spontán és tudatos nevelési célok, módszerek összekeverednek. Az iskola ezzel szemben tudatos és professzionális eszközökkel tárja fel a gyermek képességeit, lehetőségeit, és ezeknek megfelelően

szervezi a fejlődést elősegítő nevelő és oktató hatásokat.

A család és az iskola együttműködését jelentősen meghatározza

- az értékrend hasonlósága, különbözősége,
- a tudás, a tanulás, az iskola értéke a családon belül,
- a szülők iskolával, pedagógusokkal kapcsolatos élményei, tapasztalatai,
- a pedagógusok és az iskola nyitottsága,
- a család aktuális életciklusa.

Lényeges, hogy a tanár először a tanulóhoz forduljon a vele kapcsolatos problémával, egyrészt mert erősíti a tanár-diák kapcsolatban a bizalmat, másrészt nem tudhatja biztosan, hogy az azonnali szülőhöz való fordulás nem súlyosbítja-e a gyermek helyzetét.

A tanuló tudomásával bevonható a szülő, más pedagógusok, iskolaorvos, védőnő, iskolapszichológus, gyógypedagógus, gyermekvédelmi felelős, indokolt esetben külső szervezetek, gyermekvédelmi szolgálat, pedagógiai szakszolgálat, rendőrség.

A pedagógus kezdeményezheti a gyermek

- művészeti foglalkozásokban való részvételét az önkifejezés, a feszültségoldás és elaboráció céljából;
- szakkörökbe, felzárkóztató vagy szabadidős programokba való bevonását;
- napközibe, kollégiumba vételét.

A pedagógus a gyermek viselkedésében, teljesítményében beállt változásokat érzékeli leginkább. A gyermekkel való gyakori, négy szemközti kommunikáció mellett a szülő behívása, tőle való informálódás, a családban bekövetkező esetleges változások felderítése fontos lehet. Amennyiben válás, veszteség, konfliktusok állnak a háttérben, a pedagógus iskolapszichológushoz tudja irányítani a gyermeket és annak szüleit. Ha nincs az adott intézményben erre lehetőség, fontos, hogy pszichológushoz delegáljuk a családot. Amennyiben a szülővel és a gyermekkel is jó kapcsolata van a pedagógusnak, akkor a segítő szándéka könnyen célt tud érni.

A PROBLÉMA

A 21. század elején felnövekvő fiatalok helyzete cseppet sem egyszerű. Gyakorlatilag minden szűrés és értelmezés nélkül elképesztő mennyiségű információ ömlik rájuk. Naponta találják magukat szembe a legkülönbözőbb élethelyzetekkel, szélsőséges ellentmondásokkal, miközben azok a társadalmi rendszerek, amelyek az ezek közti eligazodást kellene hogy segítsék, mára gyakorlatilag működésképtelenné váltak. Felnőtt személy vezetése és útmutatása nélkül, jobb híján csupán saját belátásukra és pillanatnyi ötleteikre támaszkodhatnak, ami nem nyújt segítséget a jó életdöntések meghozatalában.

Az ellentmondásos helyzetet jól tükrözi az alábbi megállapítás: „A mai magyar fiatalokban kétféle törekvés található. Egyfelől vágyódnak a családalapításra, arra, hogy gyermekeik legyenek. Másfelől nem tudják, hogyan boldoguljanak a világ sokféle kihívása között. Szeretnék megőrizni függetlenségüket, ösztönösen félnek azoktól a kötöttségektől, néhanem konfliktusoktól, amelyek együtt járnak a házassággal és a gyermekneveléssel.”¹

AZ OKOK

Az elmúlt évtizedek különböző társadalmi folyamatai és hatásai komoly nyomással nehezedenek a családokra. Ezek felszámolása vagy visszafordítása nem feladata a Családi Életre Nevelés és Életstratégia program-

nak, mégis legalább felsorolás erejéig érdemes megemlíteni, mert az általuk okozott károk, hiányosságok következményeinek enyhítésében, esetleges felszámolásában – már amennyire ez az egyén szintjén lehetséges – fontos kiindulási pont lehet.

A munkavállalási lehetőségek és szokások megváltozásából adódóan az urbanizáció, majd a lakóhelytől való távolabbi munkavállalás, külföldre vándorlás jelentős következményekkel járt. Az előbbiek esetében a hagyományos vallási, nemzeti(ségi), kulturális, családi és lakóközösségekhez fűződő kapcsolatokat gyengültek, illetve szakadtak meg, atomizálva a családokat, az utóbbiak esetében pedig a családon belüli kapcsolatok ápolását nehezítette meg.

A felbomló közösségek hagyományai, értékei helyét elfoglaló kapcsolatok és új értékek már sem beágyazottságukat, sem tartósságukat tekintve nem bizonyultak maradandónak, ezért helyüket fokozatosan átadták az egyéni meggyőződéseknek és véleményeknek. A házasság társadalmi rangjának meggyengülése, az abból való kilé-

pés megkönnyítése a családok felbomlását, atomizálódását vonta maga után. A konfliktusok rendezése, a kölcsönösen elfogadható megoldások megkeresése helyett a kapcsolat felszámolása került előtérbe. Az egyszülős családok szocializáció terén nyújtott lehetőségei – mint pl. a férfi-nő kommunikáció, a konfliktuskezelés lehetőségei, a kienegesztelődés és megbocsátás, a nemi identitás és a másik nemhez való viszonyulás terén – behatároltabbak, mint azokban a családokban, ahol apa és anya közösen nevelik gyermeküket.

A társ és szeretetkapcsolat utáni vágy új kapcsolati formákat is életre hívott. A mozaikcsalád vagy a partnercserés élettársi kapcsolatokra épülő család szükségszerűen nagyobb alkalmazkodást igényelnek tagjaitól, mint a hosszú távon stabil kapcsolaton nyugvó, vér szerinti vagy örökbefogadott gyermekeket nevelő családok.

A KÖVETKEZMÉNY

A fent említett körülmények következtében a most felnövekvő fiatalok egyre ritkábban részesei feltétel nélküli kölcsönös elfogadá-

son és teljes önátadáson nyugvó, hosszú távú elköteleződésen – házasságon – alapuló családnak, de sokan közülük még a környezetükben sem találnak ilyen mintát. Az információ szerzésének lehetősége ezért leszűkül a média, az internet és a korosztályos közösségek által nyújtott lehetőségekre, amik legtöbbször a férfi-nő kapcsolatot nagyon felületesen és leegyszerűsítve jelenítik meg, a konfliktusok megoldására – az erőszakon és agresszió mellett – ugyanúgy semmilyen használható mintát nem nyújtanak, mint ahogy az érzelmek kifejezésére is legtöbbször csupán az érzékiség és a szexualitás marad.

A férfi-nő kapcsolat belső dinamikáját, a hosszú távon fenntartható összhang megteremtéséhez szükséges stratégiákat ezért nem tudják elsajátítani, a bennük felmerülő kérdésekkel pedig nem tudnak kihez fordulni, miközben a testiséggel, szexualitással kapcsolatos tartalmak válogatás nélkül ömlenek rájuk, gyakran a korosztályukat meghaladó és az egészséges személyiség kialakulását megzavaró tartalommal. A szerelem intimitásától elválasz-

tott, a fizikai és lelki következményekkel nem számoló, korlátok nélkül megélt, a lelki érést megelőzően megkezdett szexualitás ugyanakkor a későbbiekben gátolja az elköteleződési hajlandóságot és a másik nem iránti bizalom kialakulását, melynek következtében – más egyéb okok mellett is – a családalapítás és a felelősségteljes gyermekvállalás ideje is egyre későbbre tolódik. Ez hosszú távon komoly társadalmi és gazdasági következményekkel jár.

A MEGOLDÁS...

...egyik lehetséges módja a – Pécsi Egyházmegye oktatási intézményeiben bevezetett – Családi Életre Nevelés és Életstratégia Program, ami az oktatási intézmények keretein belül fellelhető nevelési lehetőségeket kívánja hatékonyan felhasználni, hogy ismeretekkel, szocializációs gyakorlatokkal, személyes válaszokkal segítséget nyújtson a fiataloknak felismerni valós igényeiket a szexualitás, a párkapcsolat – hosszabb távon pedig a családalapítás – terén, hozzásegítve őket az ehhez szükséges jó döntések meghozatalához.

EMBER-KÉP: HOLNAPFORMÁLÓ

NAGY PÉTER: PÁRKAPCSOLATRÓL, FELELŐSSÉGRŐL, SZEXUALITÁSRÓL – MÁSKÉPPEN

Az előbbieken felvázolt okok miatt az egyén, a család és a társadalom szintjén tehát egyaránt elengedhetetlenül fontos, hogy a felnövekvő generáció a szexualitás terén a – személyiségének, a biológiájának, belső alapigényének, valamint az életkori sajátosságainak – megfelelő információkhoz és használható stratégiákhoz hozzájusson.

A tapasztalatok és visszajelzések azt mutatják, hogy az oktatási folyamat minden résztvevője – diákok, szülők, tanárok, osztályfőnökök, sőt az utóbbi időben egyre inkább már a társadalom egésze – részéről megfogalmazódó igényről beszélhetünk. Az oktatási rendszer további előnye, hogy egyszerre tudunk hatást gyakorolni korosztályos közösségekre, ami a 12–18 éves fiatalok számára már elsődlegesen meghatározó. Az esetlegesen megnyilvánuló szélsőséges vélemények – amik adott esetben meghatározóvá válhatnak – megbeszélhetők, érvekkel, információkkal alakíthatók, tompítva a szélsőséges vélemény közösségre gyakorolt hatását és megerősítve – a gyakran

csendesebb – megfontoltabb nézeteiket. A média, a köznyelv gyakran megnyilvánuló igénytelensége a szexualitás terén is megmutatkozik. A pontatlan vagy semmitmondó, közönséges – igénytelen – megnyilvánulások oka lehet a hiányos szókinccs vagy a – néha nem tudatosan, de mégiscsak – választott igénytelenség. A nyelvi készségek fejlesztése, a gondolkodás és ezek tudatos alkalmazása szintén fontos célja a szexualitással kapcsolatos nevelésnek.

REMÉNYTELI JÖVŐ

A nehézségek ellenére a helyzet nem teljesen reménytelen. Az elmúlt évek tapasztalatai ezt mutatják, hogy a fiatalok nyitottak a felelősségteljes párkapcsolatról és a szexualitásról szóló párbeszédre, és hálásak azért, ha valakinek feltehetik kérdéseiket, elmondhatják tapasztalataikat. Gyakran szembesülünk azzal, hogy az e téren vallott nézeteik, véleményük nem igazán tudatos állásfoglalás, sokkal inkább az egyoldalú tájékozódás következménye, és legtöbbször nincsenek tudatában annak, hogy

ez akár másképp is lehetne. A CSÉN és Életstratégia Program hosszan elnyúló folyamata mellett szól, hogy a szexualitás témakörét két másik téma átgondolása után érdemes igazán elkezdni. Ezek pedig az önismeret és a kommunikáció.

Legelőször tehát mindenkinek önmaga számára kell tisztáznia, hogy magától mire számíthat: mik a tervei, az elképzelései, és milyen értékek figyelembe vételével kívánja elérni céljait. A kommunikációs stratégiák ismerete és

elsajátítása után pedig képessé válik az ember arra, hogy ezeket az én-közléseket mások számára is meg tudja fogalmazni.

Ezek nélkül ugyanis a párkapcsolatban csupán zavaros üzeneteket fog tudni közvetíteni konkrétumok helyett, ami megnehezíti – a személytől személyig ható – kapcsolat kiépülését és elmélyítését.

Kérem, tessenek végighallgatni! Ez a téma élet és halál kérdése! Ha nem tudják, amit tudniuk kell, annak végzetes következményei lehetnek! Először is kérem, hadd tegeződjünk, könnyebb úgy mindenkinek, nem akarok tiszteletlen lenni kedves, magasabb rangú olvasóimmal, a tapasztaltabb, korosabb szempárokkal pedig végképp nem, de hát ha egyszer testvérek vagyunk mind...

Ja, hogy nem érted? Hát Isten előtt! Hogy máshogy?

Pont erről szól, amit mondanom kell. Isten. Hadd bizonyítsam, hogy létezik! Vagy épp azt, hogy nem?

Na mármost, én hiszek - ezt fontos tudni. Hiszem, hogy az Úr, az Atyám a vezetőm, a végzetem.

De nézzük csak meg azokat, akik nem hisznek. Nos, ők nem is fognak sosem, ezt nem akarom megváltoztatni. Hogy miért nem? Mert az ember nem változik. Az ember önző, és ami kényelmes, abban meg is marad, kivéve, ha önnön érdekét szolgálja ebből kilépni. Ilyen a kövérség és a hiúság kérdése is. Na de az egész élet és gondolatvilág megváltoztatása? Az lehetetlen. Elképzelhetetlen. Meg se próbálok. Márpedig miért kezdene követni ostoba és értelmetlen szabályokat és intelmeket olyasvalaki, akinek teljesen jó az is, ha ezeknek az ellenkezőjét teszi, és nagyszerűen érzi magát? Nincs mozgatórugója. Hogy van akkor mégis, hogy mások pont ezt a paradoxont viszik véghez?

Felismernek egyvalamit.

Képzeld el a leghatalmasabb dolgot, amit el tudsz képzelni! Vegyünk most valami tényleg nagyon nagyot, a világegyetemet. Nos, az éppenséggel mozog, nem? És ha valami mozog, azt egy másiknak mozgatni kell, mivelhogy a testek tehetetlenek, vagy ha nem lennének azok, már feltaláltuk volna az örökmozgót, és egy igazán más világban élnénk.

És ha a lehető legnagyobb elképzelhető dolgot valami mozgatja, akkor létezik az elképzelhetetlen.

Ugyanez az elképzelhetetlen erő motiválja az embereket a változásra, a kényelemhatár átlépésére és a nagyobb jó keresésére. Hogy minek nevezzük, az már egyéni szempont. Én Istennek, te meg „egy erőnek” vagy sorsnak. Egyben egyetértünk: ez az erő hatalmas, és mindent mozgat. Ennél nagyobb nincsen, és rajta múlik minden.

Érti?

Nem érti?

Hiszed?

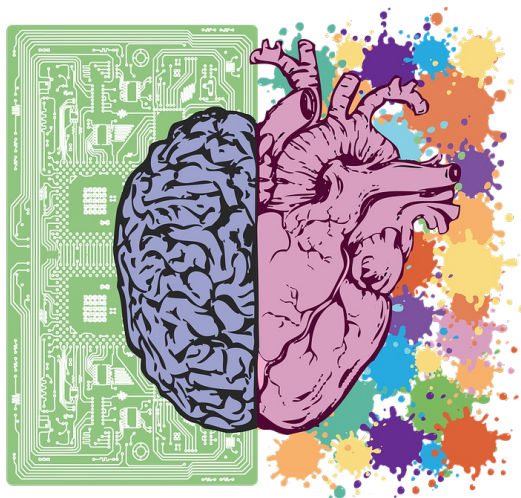
Nem hiszed?

Hihetetlen, mi?

Ha a tudományos ismereteink alapján szeretnénk megalkotni egy oktatási rendszert, és nem is ismernénk azt, melyben jelenleg dolgozunk, akkor minden bizonnyal valami egészen más, ma szinte alig elképzelhető tanítási formát valósítanánk meg. Írásomban ennek a szemléletváltásnak a lehetőségeit vizsgálom meg, bemutatva azt a saját gyakorlatot is, amit szükségesnek tartottam bevezetni a biológia óráimon. A dominánsan külső motivációra épülő rendszert csak úgy lehet belső motiváción alapulóra fordítani, ha a sok, megszokott keretet átlépjük. Ehhez azonban fontos, hogy tisztában legyünk azzal, hogy mit miért teszünk. E nélkül ezen az úton nem lehet továbbmenni, hiszen annyira más, annyira új, annyira ismeretlen. Tanítási egységek helyett projektekre, osztályzás helyett játékpénzre, tömegoktatás helyett személyre szabott figyelemre, stressz helyett pedig belső motivációra van szükség. Ezeket a célokat csak egy új, kreatívabb rendszerben lehet megvalósítani. Írásomban ennek egy általam kipróbált lehetőségét vázolólok.

A teljes cikket Tudás-Műhelyünk mellékletében olvashatják.

IQ, VQ, PQ, EQ?

Ilyenkor, az új év kezdetén, gyakran kívánunk egymásnak nemcsak boldog, de sikerekben gazdag új évet is. Hogy kinek mit jelent a siker, az egyéniségtől, helyzettől függ. Sokkal érdekesebb az a kérdés, hogy mire van szükségünk ennek eléréséhez.

Rendelkeznünk kell képességekkel, és készségekkel, melyeket fejlesztenünk kell. Az iskolai sikeresség alapjának az intelligencia szint mibenlétét tekintik. A pszichometriai tesztek IQ hányadost határoznak meg. Ennek több összetevője van, melyek közül a leggyakrabban vizsgált a nyelvi képességeket mérő verbális intelligencia (VQ), és a gondolkodási, problémamegoldó képességeket mérő praktikus intelligencia (PQ). A társas kapcsolatokban való működést, a beilleszkedést, a konvencionális szabályok betartását a szociális intelligencia (SZQ) határozza meg. Az eddig felsoroltak szükségesek a tanuláshoz és a beilleszkedéshez, a magatartás szabályozásához azonban az érzelmi intelligenciára van szükségünk (EQ). Ennek fejlettsége határozza meg, hogyan bánunk a saját és a másik ember érzéseivel. Az utóbbi időben több helyen olvastam, hogy egyre nagyobb szerepet kap az érzelmi intelligencia fejlesztése a munkáltatók, munkavállalók világában is. A boldogság és a siker egyik, ha nem a legfontosabb elemének tekintik, ezért a fejtagító továbbképzések mellett erre irányuló tréningeket is igénybe vesznek.

Aki jól fejlett, magas érzelmi intelligenciával bír, sikeres ember. Jellemzője, hogy kellő önismerettel rendelkezik. Jól működik az önirányítás képessége, kezelni tudja indulatait, frusztrációját, szorongását. Megfelelő az empátiás készsége, megérti mások érzelmeit, reakcióit. Rugalma-

san tudja viselkedését szervezni, ebben nincs rigiditás (merevség), agresszióját képes oldani.

Az EQ fejlesztése a mikrotársadalomban, azaz a családban kezdődik. A gyermek utánzással tanul, mintát követ. Első sorban tehát nekünk, szülőknak feladatunk, hogy ezen a téren is neveljük gyermekünket. Egy hétköznapi konfliktushelyzetben például használhatunk én-üzeneteket, amelyekben kifejezésre juttatjuk érzéseinket, ezzel mintegy megmagyarázzuk reakciónkat, érthetővé tesszük a kicsik számára. Így megtanítjuk őket az ok-okozati összefüggések meglátására. Beszélgethetünk arckifejezések, gesztusok jelentéséről, ugyanis kommunikációnk nagy része nonverbális, nem melleleg gyakran őszintébb, mint szavaink. Vannak olyan emberek, akik nem szívesen beszélnek, vagy épp nem képesek megfelelően beszélni érzelmeikről. Esetleg nem mernek, vagy nem tudnak segítséget kérni, azonban, ha megfejtjük jelzéseiket, kellő empátiával közelítjük meg őket, segíthetjük társadalmi integrációjukat. Az ő megértésük válik ezzel lehetővé. Röviden azt is mondhatnám, ha értő szeretettel vesszük körül gyer-

mekeinket, természetes módon fejlesztjük őket.

Az intézményes nevelés megkezdésével ez a feladat nagyrészt a pedagógusokra hárul, mivel a nap nagy részét ők töltik a gyerekekkel. Az osztályfőnöki órák, játékidők, kirándulások keretében alkalom nyílik társas- és szituációs játékokkal a kivárást, szabálykövetést, a kortárs-csoportbeli helyes viselkedést gyakorolni. Remek eszköz a drámapedagógia, színjátás, amikor más bőrébe bújva élhetnek át és érthetnek meg érzelmeiket. A felsőbb osztályokban az olvasmányélményekről való beszélgetés, a jellemrajzok közös megfogalmazása áll rendelkezésünkre.

Azt gondolom, hogy a cél röviden így határozható meg: neveljünk emberségre! A Szentírás szavaival pedig: SZERESD FELEBARÁTODAT, MINT ÖNMAGADAT! (Máté 22,39)

„A LEGKIEGETTEBB SZÍVBEN IS VAN EGY PARÁNYI SZIKRA,
MELY A LEGKISEBB FUVALLATTÓL IS LÁNGRA GYÚL.”

BALOGH ANTAL

ISKOLÁNKRÓL

FODOR GABRIELLA

2018-ban 25 éves jubileumunkat ünnepeljük. Az évfordulóhoz érve megállunk egy-egy pillanatra és emlékezünk abban a változási folyamatban, amely körülvesz bennünket. Sikereinkből és hitünkéből merítünk bizakodással teli lendületet intézményünk külső és szervezeti átalakulásához és a ránk váró újabb kihívásokhoz. Óhatatlanul is felszínre kerülnek olyan kérdések, mint „Mit is nyújtunk a ránk bízott 437 diáknak?” „Miben vagyunk kiemelkedők?”

A használható és versenyképes tudás átadása mellett olyan lehetőségeket biztosítunk a fiataloknak és családjuknak, amelyek által valódi emberi kapcsolatokat élhetnek meg, és örülhetnek a tartalmas együttlétnek. Célunk a közösségépítés, a közösségekhez kapcsolódás, megélni az összetartozást és az összetartást, az együtt ünneplést, szív-melengető és derűs pillanatokot szerezni egymásnak és magunknak – egyházmegyei, területi és iskolai keretek között egyaránt. Vágyunk arra, hogy a nálunk kapott értékek és a keresztény erkölcs beivódjanak diákjaink életébe.

A szülőkkel való kapcsolattartást kiemelten fontosnak tartjuk. Szeretettel hívjuk, várjuk őket ünnepélyeinkre, rendezvényeinkre is. Nyílt napok keretében betekinhetnek a tantermekben folyó munkába. A szokásos értekezleteken, fogadóórákon túl szülői fórumokon és a szülői szervezeten keresztül is feltehetik kérdéseiket, kifejezhetik véleményüket, adhatnak javaslatokat az iskola működésével, a nevelő-oktató tevékenységgel kapcsolatban.

Ennek színtere a diákok körében a diákönkormányzat, amely tevékenyen részt vesz az iskolai programok lebonyolításában, a diáknappal megszervezé-

sében is. Honlapunkon olvashatók éledező diákújságunk cikkei. Szeretnénk, ha mindenki érezné a jó példa erejét, ezért az alsó és felső tagozatos bejáratoknál dicsőségtablókon láthatók a versenyeredmények. A gyermekek személyiségfejlődésében kiemelkedő szerepe van a művészetnek. Ezért az 1-5. évfolyamokon művészeti szakkörök bőséges kínálatából válogathatnak diákjaink. Lényegesnek tartjuk a kapcsolattartást maturandusainkkal. Ennek megkönnyítésére létrehoztuk a Balogh Antal Alumni online közösségi csoportot. Bevonjuk őket pályaeorientációs programunkba. Jubileumi rendezvényünk szervezésekor rájuk is gondolunk, hogy együtt ünnepelhesünk. Tanári karunkat pedig néhány egykori diákunk erősíti. Pedagógusaink elkötelezettek az iskola értékrendje mellett, erős hivatástudatuknak és igazgatónk humánus, hitben gyökerező, lelkiismeretes és tudatos vezetésének köszönhetően rendkívül jól mozgósíthatók minden téren. Rendezvényeinken példaértékű az iskola dolgozóinak összefogása. Uralkodó nálunk az a tanári mentalitás, amely minden pedagógiai helyzet-

ben a gyermekszeretet megnyilvánulásának lehetőségét látja. Az elvárásokat és az elfogadást igyekszünk egyensúlyban tartani. Az aktív tapasztalat- és információcsere érdekében közös belső online adatbázist és tanári közösségi csoportot működtetünk Balogh Antal Közkincstár néven. A digitális mappákban többek közt tanítási ötletek, óravázlatok, tananyagok, kirándulási tippek, műsortervek, szociometriai és pályaeorientációs tesztek kapnak helyet.

Az előttünk álló épületbővítés mellett a már folyamatban lévő belső megerősödésünk, létszámnövekedésünk reménnyel tölthet el bennünket jövőnket illetően.

NÉHÁNY KIEMELKED PROGRAMUNKRÓL

Az őszi családi napot diákok, családtagok, barátok, pedagógusok töltik együtt kötetlenül, remek hangulatban. A közös főzés és a családi vetélkedő mellett igyekszünk számos elemmel színesíteni a programot, mint az ovis sarok, az arcfestés, a kézműves foglalkozások, az íjászat, a tájfutás, a cserkészjátékok, a művészeti előadások.

Az „Advent fényei” elnevezésű adventi udvarunk is rengeteg érdeklődőt vonz. A templomban bemutatott betlehemest és a közös gyertyagyújtást követően alsó tagozatos épületünk udvarán válogathatnak a látogatók ízek és illatok kavalkádjában a szülők, diákok és pedagógusok által készített portékákból.

A január végi-február eleji időszakban a játékonysági bálra és a játékonysági vagy művészeti estre várjuk a családokat. A szülők és nevelők bálja rendkívül népszerű esemény, a táncmulatságot diákjaink műsora, valamint a közös vacsora előzi meg. A dupla teltházás játékonysági est és a művészeti est évenként egymást váltó programok. Az előbbin az 1-12. osztályok produkciói kerülnek színpadra, míg az utóbbin az iskolában működő művészeti szakköri csoportok mutatkoznak be, valamint egyéni vagy kiscsoportos előadások tekinthetők meg. Ezen alkalmából kiállítást rendezünk bealkotó szakköreink termékeiből.

AZ ALSÓS MUNKAKÖZÖSSÉG

RUFF PÉTER

Tanítóink legfontosabb feladata a tanulók alapkészségeinek, valamint kreatív, önálló gondolkodásának fejlesztése. Óráinkon igyekszünk többféle módszerrel és formában tanítani. Munkaközösségünk fontosnak tartja az alapozó funkció erősítését, a készségek, képességek, a kompetencia területek fejlesztését. Mindezt az életkori sajátosságoknak megfelelően, a fokozatosság elvének betartásával és a tapasztalatokon nyugvó megismerési módszerek alkalmazásával próbáljuk megvalósítani. A szakmai munka rendszeres koordinálása mellett a tanórán kívüli tevékenységeket is összehangoljuk. A tanulók felzárkóztatására is nagy szükség van. A továbbképzéseken megismert tanulást segítő módszereket gyakran kell alkalmaznunk. A feladatok megoldásában jelentős részt vállalnak magukra fejlesztőpedagógusaink.

Alsó tagozaton az osztálytanítók „guruló rendszerben” tanítanak, ami azt jelenti, hogy felosztják a tantárgyakat egymás között,

mindketten részt vesznek a délelőtti tanításban, illetve a délutáni napközis munkában is. Így alaposabban, több oldalról is megismerik a kisdíákokat. Az óvodából az iskolába történő átmenet zökkenőmentes, mert a „beszoktató időszakban”, hat héten át csak 30 perces tanórákat tartunk. Évek óta a „szótagoló” technikára épülő Meixner - módszer alkalmazásával oktatjuk az olvasást, amely kiküszöböli az olvasási zavarok kialakulását. Az ünnepélyek (farsang, karácsonyi műsor, anyák napi műsor stb.) megszervezése, lebonyolítása a különböző évfolyamok feladata. Évről évre színvonalasabb műsorokat láthatunk. Ezeken a rendezvényeken rendszeresen vendégül látjuk a város óvodásait, akik körében nagy népszerűségnek örvend a betlehemes játék.

Minden évben nagy érdeklődés övezi a „Játsszunk iskolást!” beiskolázási programsorozatunkat, amelyet a leendő elsőseinknek szerveznek a 4. osztályos tanítók. Sok óvodás látogat el szüleivel ezekre iskola-előkészítő foglalkozásokra. Az első osztályosaink családját a tanítók már a nyáron meglátogatják.

Alsó tagozatos tanulóink szép számmal vesznek részt különböző sport-, rajz- és tanulmányi, környezetvédelmi, egyházmegyei versenyeken. Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink az általunk szervezett házi versenyeken is megmutathassák magukat. Népszerű a gyerekek és szülei körében a Paks város által szervezett „Fuss, ússz, kerékpározz!” több állomásból álló családi program is.

A harmadik és negyedik osztályos tanulóink minden évben kedvezményes táborozáson vehetnek részt Püspökszentlászlón (erdei iskola), illetve Magyarhertelenden (hittan tábor). Gyereknapi programjaink (pl. mozilátogatás, fagyizás) a tanulók körében az egyik legnépszerűbb program.

Lehetőség szerint minden év júniusában közös alsó tagozatos kirándulást szervezünk (túrázás, szórakoztató park), ahová az iskolánknak és az MVM Paksi Atomerőmű Zrt.-nek köszönhetően kedvezményesen utazhatnak a gyerekek. Ez minden évben igazi jutalomkirándulás.

A tanévzárót követő két héten át alsós gyerekeinknek lehetőségük van

az iskola által szervezett nagy sikerű táborokba (kézműves tábor, bringás tábor) járni.

AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKAKÖZÖSSÉG

FODOR GABRIELLA

Munkaközösségünk tagjai 4 vagy 8 éven át patronálják osztályaikat. Fontosnak tartjuk, hogy a diákok otthonukon kívül is megtapasztalják a gondoskodást, a törődést, kialakuljon a kölcsönös bizalom. Elsősorban példamutatással szeretnénk a keresztyén értékeket, mint a szeretet, a megbocsátás, egymásra figyelés, önzetlenség, alázat - közvetíteni.

Igyekszünk odafigyelni a családok, a gyerekek igényeire, illetve osztályunkkal úgy megélni a hétköznapiakat, hogy azokban helyet kapjanak a nekik örömet okozó, érdekes tevékenységek is.

Változatos tanulmányi kirándulások, táborokat, programokat szervezünk. Pályázatokkal igyekszünk támogatni a lehetőségeket.

Fontosnak tarjuk a személyes beszélgetést, az egyéni bánásmódot. Az osztályunkban tanító többi kollégával remekül együtt tudunk működni.

Az osztályfőnökök mindig számíthatnak iskolán kívüli szakemberek segítségére: rendkívül népszerűek többek közt az egyházmegye szakértőinek, az iskolai védőnőnek, a helyi rendőrségnek, a meghívott előadónak, a családsegítő munkatársának, az atomerómű hr-szakértőjének előadásai, foglalkozásai.

A tanórán kívüli feladatokat igyekszünk egyenletesen, az osztályok életkorát szem előtt tartva elosztani. A megemlékezések, ünnepi műsorok, rendezvényeken való ségédkezés konkrét évfolyamhoz kötöttek, így több feladatban próbálhatják ki magukat az osztályok, a rendszer kiszámítható és jól követhető, valamint nagyobb a megújulás lehetősége. Az iskola központi faliújságjának aktualizálása is az osztályok feladata. Évente kétszer – tavasszal és adventkor – teremdíszítő versenyt hirdetünk az osztályok között, hogy ünnepi hangulat töltsse be az épületeket. A farsang szervezése az osztályfőnöki munkaközösség dolga, az osztályok tagozatonként (alsó, felső) együtt farsangolnak. Iskolánk novemberben pályaoiri-

entációs programok keretében támogatja a diákok pályaválasztását. A témákat mindig az előzetes igényfelmérés alapján határozzuk meg.

Az osztályokban minden nap közösen imádkozunk, együtt készülünk az ünnepekre, a lelki programokat, osztályfeladatainkat, közös emlényeinket együtt értékeljük. Osztályaink összetartása, mozgósítása, a felmerülő problémák kezelése gyakran nagy erőfeszítést kíván tőlünk, a diákok bizalma, ragaszkodása, szeretete és hálája azonban minden nehéz pillanatot kárpótol bennünket.

A HUMÁN MUNKAKÖZÖSSÉG

FODOR GABRIELLA

Fontosnak tartjuk a hagyományápolást, a történelmi tájékozottságot, a kultúra és a művészetek szeretetének kialakítását. Ennek jegyében kapcsolatban állunk a paksi intézményekkel, úgymint a városi kulturális központtal, a könyvtárral, a képtárral és a múzeummal. Részt veszünk a városi programokon, szerepelünk a városi megemlékezéseken, műsorokon.

Tanévenként akár 3-4-szer is van lehetőségük diákjainknak nagyvárosi színházlátogatásra. Színes spektrumú tanulmányi kirándulá-

saink során tanulóink megismerik hazai történelmi emlékhelyeinket, múzeumainkat.

A humán tantárgyakban (magyar, történelem, ének, vizuális kultúra) is vannak aktív versenyzőink és pályázóink. Évente átlagosan 10-15 féle megmérettetésen érünk el egyházmegyei, megyei vagy országos dobogós helyezést.

Megemlékezéseinket – Balogh Antal születésnapján, az aradi vértanúk napján, a forradalom leverése alkalmából, március 15-én, a holocaust áldozatainak emléknapján – a diákok ünnepi előadása keretében vagy iskolarádióon keresztül tartjuk. Az '56-os forradalomhoz kapcsolódó projektnappal az iskolai megemlékezések sorát szeretnénk színesíteni, a történelmi eseményeket a diákokhoz közelebb hozni. Tervezzük több projektnap megvalósítását.

Az adventi időszakban kórustalálkozóra várjuk városunk és az egyházmegye énekkarait, akik lélekemelő, ünnepváró hangulatot teremtenek a Jézus szíve templomban. Alsó és felső tagozatos kórusunk aktív szereplője ünnepségeinknek.

Könyvtárunk állománya folyamatosan bővül, könyvtáros pedagógusunk könyvtári órákat, ünnepi teadélutánokat szervez.

Művészeti szakköreink közül dráma szakkörük rendelkezik a legnagyobb múlttal, tagjai önálló esteket adnak, illetve rendezvényeinket színesítik műsorokkal.

A tehetséggondozás, felzárkóztatás az 5. évfolyamon többletórakon (magyar), szakkörökön (történelem, művészeti), a többi évfolyamon tanórai keretekben folyik. A gimnáziumi tagozat 10-11-12. évfolyamán magyar és történelem tárgyakból rendszeresítettük a kis-, illetve próbaérettségit.

A TERMÉSZETTUDOMÁNYOS MUNKAKÖZÖSSÉG

DIMÉN ORSOLYA

Munkaközösségünk tagjai rendszeresen vesznek részt tantárgyi módszertani megújulást segítő továbbképzéseken, elsősorban egyházmegyei szervezésben.

Munkaközösségünk nagyon sokszínű, hiszen a matematika, fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika tantárgyak mellett a testnevelést is magában foglalja. Mivel

iskolánk fő profilja a nyelv, így ezeket a tantárgyakat minimális óraszámban oktatjuk. Az órák egy részét egy természettudományos szaktanteremben tartjuk, ahol interaktív tábla segíti munkánkat. Azonban nagy segítség lenne egy laboratórium, ahol több gyakorlati feladattal kelthetnénk fel diákjaink érdeklődését tantárgyaink iránt. A nehezebb körülmények ellenére minden évben van néhány diák, aki érettségi tárgyaként ezekből választ. Rendszeresen készítünk fel emelt szintű érettségire biológia, kémia, matematika tantárgyakból. Az elmúlt években több tanulónk nyert felvételt orvosi egyetemre, a tudományegyetemek természettudományi karaira vagy mérnöki képzésekre. Tehetséges diákjainkat tanulmányi versenyeken is indítjuk, amelyekre szakköri keretek között készítjük fel őket.

A természettudományos szemléletet nem csak tanórai keretek között igyekszünk kialakítani a gyermekekben. Számos iskolán kívüli programot szervezünk nekik. Rendszeresen részt veszünk a Paksi Városi Múzeum és az Atomenergetikai Múzeum által szerve-

zett rendhagyó tanórákon. Minden évben szeptember utolsó péntekén ellátogatunk a Kutatók Éjszakája elnevezésű programsorozat keretein belül valamelyik egyetemre, ahol érdekes előadásokra és foglalkozásokra visszük el az érettségi előtt álló tanulóinkat. Ennek mintájára megszervezzük saját tudományos délutánunkat, ahová meghívjuk azon régi diákjainkat, akik természettudományos területen végeztek tanulmányaikat, hogy beszéljenek hivatásukról, illetve egy-egy megragadó előadással keltsék fel az érdeklődést a tudományos munka iránt. Ilyenkor tehetséges tanulóink látványos és izgalmas kísérletekkel készülnek, amelyeket bemutatnak osztálytársaiknak. Szívesen szervezünk egy napos tanulmányi kirándulásokat a különböző tanösvényekre, ahol közvetlenül vizsgálhatjuk az élővilágot. Minden tanév végén a legaktívabb gyermekek számára többnapos erdei iskolát szervezünk, ahol tantermi és terepi foglalkozásokkal egyaránt készülünk. Gyakran látogatjuk a Magyar Természettudományi Múzeumot és a Budapesti Planetáriumot.

Iskolánk nem rendelkezik tornateremmel, ami nagyon megnehezíti a testnevelők dolgát. Ennek ellenére rendszeresen hozzák diákjaink a kiváló sporteredményeket. Több országos döntős helyezésünk van röplabdából és floorballból. Ezek mellett atlétika, úszás, kézilabda, labdarúgás, mezsei futás sportágakban jeleskedünk a városi, megyei vagy területi versenyeken.

AZ IDEGEN NYELVI MUNKA-KÖZÖSSÉG

SERSLI RÓZSA

A 8 osztályos gimnáziumi tagozaton az idegen nyelvek oktatása – német, angol – kezdettől fogva nagyon sikeres. Diákjaink nemcsak sikeres közép, illetve emelt szintű érettségivel, hanem egy vagy két középfokú nyelvvizsgával hagyhatják el intézményünket, melyre a felkészülést az iskola biztosítja. A 2016/17-es tanévtől kezdve az orosz nyelv oktatását is bevezettük, egyelőre szakköri szinten, de a jövőben tervezzük az orosz nyelv beemelését a választható idegen nyelvek közé, ezzel is színesítve a nyelvoktatás palettáját.

Az olvasónak e cikken keresztül szeretnék betekintést nyújtani munkánkba.

A gimnáziumi tagozaton a választott első idegen nyelv /német vagy angol/ oktatása emelt óraszámban, heti öt órában folyik az 5-12. évfolyamon, míg a második idegen nyelvből heti két órában az 5-8. évfolyamon, utána a 8-12 évfolyamon heti négy órában. Az osztályok zömében fele-fele arányban választják a német, illetve az angol nyelvet, így a nyelvoktatás kiscsoportos keretek között, átlagban 12-15 fővel folyik, mely nagy mértékben emeli a nyelvoktatás hatékonyságát. A 11-12. évfolyamon plusz két fakultációs óra felvételére van lehetőség hetente, melyek célirányosan a középfokú nyelvvizsgára, illetve az emelt szintű érettségire készítene, mert a középszintű érettségire az alapórákon készülnek a diákok.

A tanórák beszédcentrikusak, az óravezetés a célnyelven folyik. Ahhoz, hogy az órák hatékonyak legyenek, alapvetően fontos a megfelelő tankönyv kiválasztása. A kritériumok a következők:

- a diákok életkori sajátosságainak,

érdeklődési körének feleljen meg, tehát a XXI. század vívmányait, problémáit is tartalmazza

- tartalmazza az érettségire való felkészüléshez szükséges típusfeladatokat
- rendszerezze, és ezzel tegye könnyen áttekinthetővé a diák számára a tananyagot - a nyelvtant, a témaköröket és a szókincset egyaránt
- autentikus legyen
- a könyv legyen célirányosan illusztrált, az új érettségi témaköröihez illő képanyaggal
- a halláskészség fejlesztéséhez tartalmazzon megfelelő, autentikus hanganyagot

A magas szintű nyelvoktatáshoz elengedhetetlenül fontos a kollégák közötti együttműködés, a pályakezdő kollégák munkájának segítése a tapasztalatok, a jól bevált módszerek átadásával. A munkaközösségi értekezleteken munkánk áttekintésére, az előttünk álló feladatok megbeszélésére, az elvégzett feladatok értékelésére kerül sor. A munkaközösség tagjai /9 fő: 5 német, 3 angol és 1 angol-német szakos kolléga/ rendszeresen részt vesznek módszertani továbbképzé-

seken, konferenciákon. Ez a magas szintű szakmai munka biztosításának igen fontos része, mert naprakésznek kell lennünk a nyelvoktatásban bekövetkező folyamatos fejlődéssel, változásokkal, információkkal kapcsolatban. Mivel diákjainkat rendszeresen utaztatjuk a célnyelvi országokba, nagyon fontos számunkra a felmerülő pályázati lehetőségek kihasználása, melyre a korábbi években már többször sor került. Diákjaink eredményei tükrözik leginkább szakmai munkánk hatékonyságát: az OÁTV, OKTV angol-német versenyeken, és egyéb nyelvi versenyeken is rendszeresen bejutnak tanulóink az országos fordulóba, a régiós, illetve megyei versenyeken pedig a döntőbe, ahol rendszerint az első öt hely valamelyikét szerzik meg. Rendszeresen szervezünk intézményen belüli háziversenyeket is, melyek családiás légkörben, jó hangulatban zajlanak, ezáltal még jobban összekovácsolva a tanulói közösséget.

Munkánk elismerésének legnagyobb dicsérete, amikor egy idő elteltével találkoznak végzett diákjainkkal, és ezt mondják nekünk: „Köszönöm önnek, hogy a tanárom volt!”

A HITTAN MUNKAKÖZÖSÉG

JANTNERÉ LEDNECZKI ERIKA

Hittan munkaközösségünk működésének alapjait a következő gondolatokkal szeretném összefoglalni: Az egyházi iskola célja ugyanaz, mint Jézus Krisztus evangéliumának célja: az, hogy a Szentírás tanítása belegyökerezzen az emberek lelkébe, és ezáltal Krisztus-követőként személyes kapcsolatban éljenek Istennel. Amikor a katolikus iskola felkínálja korunk emberének a maga sajátos nevelési elgondolását, pótolhatatlan és égetően fontos egyházi küldetést tölt be. Az Egyház rendíthetetlenül hiszi, hogy az Úr Lelke vezet, és igyekszik a mindennapok eseményeiben, igényeiben és törekvéseiben felismerni azokat a kihívásokat, amelyeknek meg kell felelnie, hogy megvalósíthassa Isten tervét.

A mai társadalomban, amelyet a művelődés pluralizmusa jellemez, az Egyház égető szükségét érzi annak, hogy biztosítsa a keresztény gondolkodás jelenlétét. A fölfogások és magatartások sokféleségé-

ben érvényes kritériumot ad a megkülönböztetéshez:

„HA MINDENT JÉZUS KRISZTUSRA VONATKOZTATUNK, MEG TUDJUK KÜLÖNBÖZTETNI AZ ÉRTÉKEKET, AMELYEK AZ EMBERT EMBERRÉ TESZIK, A NEGATÍV ÉRTÉKEKTŐL, AMELYEK AZ EMBERI MÉLTÓSÁGOT LEROMBOLJÁK.” (VI. Pál, az OIEC IX. Kongresszusán - Osservatore Romano, 1974. jún. 9.)

A művelődés pluralista jellege arra ösztönzi az Egyházat, hogy megsokszorozza nevelői hatékonyságát, mely által erős személyiségeket alakíthat ki, akik hiteles kereszténynek megfelelő módon élnek. Nélkülözhetetlen szerep jut a keresztény közösségeknek, amelyek élő és tevékeny munkálkodásuk által közreműködnek az örök város építésében, a lelkek megmentésében, mely feladat minden megkeresztelt ember küldetése.

II. János Pál pápa jogosan féltette a földrészünetet „a halványuló hit” az európai keresztény hagyomány elvesztése, a „jövőtől való félelem” és „az egzisztenciális megosztottság” idején. Azt kötötte a lelkünk-re, hogy védjük az életet minden szakaszában, és hogy nincs igazságszolgáltatás szabadság nélkül,

nincs szabadság igazság nélkül. II. János Pál bízott abban, hogy hitet ébreszthetünk Európában.

Ez az a környezet, amelyikben kiválasztottak bennünket erre a munkára.

„LEHET, HOGY ARRÁ GONDOLTÁL, JÓ LENNE EGY CSENDES, KELLEMES KATOLIKUS ISKOLÁBAN DOLGOZNI, AMELY MÁS, MINT A TÖBBI ISKOLA. DE AZOK, AKIK BENEVEZTEK EBBE, RÉSZESEI EGY ÓRIÁSI ÉS IZGALMAS VÁLLALKOZÁSNAK. NEMCSAK NÉMI VALLÁSI ISMERETTEL MEGTŰZDELT JÓFAJTA KÉPZÉST KELL NYÚJTANOTOK, HANEM EGYFAJTA VILÁGNÉZETET ÉS EGYHÁZI TAPASZTALATOT IS. AZ ISKOLÁBAN ÖSSZEFÜGGÉST KAP, ÉS KÖZPONTI HELYRE KERÜL AZ ISTEN KIRÁLYSÁGÁNAK KINYILATKOZTATÁSA. KI KELL FEJLESZTENI A TÖBBFÉLE INTELLIGENCIÁT, MELYET AZ OKTATÁS FELTÉTELEZ, DE UGYANAKKOR KI KELL ALAKÍTANI AZT AZ ÉRZELMI INTELLIGENCIÁT IS, MELY KÉPESSÉ TESZ A KAPCSOLATTEREMTÉSRE ÉS AZT A LELKI INTELLIGENCIÁT, MELY ALKALMASSÁ TESZ ARRÁ, HOGY A MÚLT TÖRMELEKEIN JÖVŐ ÉPÜLHESSEN.” (Nevelési Kongresszus: A katolikus oktatás bizalommal tekint a jövőbe, Róma 2008. okt. 23-án) A katolikus iskola elkötelezetten törekszik az embert teljes mivoltában

alakítani, hogy ellássa az összes emberi érték teljességével, és így Krisztussal egységbe kapcsolja. Ez a tudat a személyt, a diákot, a katolikus iskolák pedagógiai programjának középpontjába állítja. Az iskola egyházi jellege az oktatás szíve. A katolikus iskola tevékenysége igazi egyházi szolgálat, amelyben „harmonikusan ötvöződik a hit, a kultúra és az élet.” (A Katolikus Nevelés Kongregációja: A vallási nevelés a katolikus iskolában 34.) Az egyházi iskolák természetéből adódik nevelési programjának egyik fő jellemzője: a kultúra és a hit szintézise. Hiszen a tudás a hit fényében bölcsességgé nemesül, és világnézetté alakul. A katolikus nevelési programban nincs külön ideje az oktatásnak és a nevelésnek, a megismerésnek és a lelki érésnek, ezek egy egységes folyamatban jelentkeznek, egymással szoros kölcsönhatásban.

Az Evangélium által ihletett nevelési programjával a katolikus iskola arra hivatott, hogy megfeleljen korunk kihívásainak, annak biztos tudatában, hogy „az ember misztériuma a megtestesült Ige fényében ragyog fel.” (II. Vatikáni

Zsinat: Gaudium et spes 22.)
 A hittan munkaközösség az egyházi iskola szíve, tagjai a katekéták az Egyház tanítása és útmutatása alapján végzik mindennapi szolgálatukat. Munkájuk céljaiban teljesen azonosulnak Krisztus Egyházának céljaival. Kollégáim - minden elfogulatlanság nélkül állíthatom - komolyan elkötelezett emberek, akik a mottóként használt Balogh Antal idézet filozófiáját zsigereikben hordozzák, hiszen ez a gondolat nem más, mint Krisztus mindenkit tárt karokkal váró, megbocsátó magatartása, mentesen minden előítélet és ítélet nélkül, az örök reménykedés magatartása, amelyben nem csatlakozunk. Nem látható a mindennapi munkánk konkrét gyümölcse, azt az Úrra bízunk, hogy egy-egy emberpalántában hogyan és mikor születik meg az Élő Isten felismerése. Ezzel a nyugodt lelkülettel végezzük mi mindennapi szolgálatunkat.

Munkaközösségünk jelenleg 5 fő aktív állományban tevékenykedő kollégát számlál, egy munkatársunk gyesen van.

Munkaközösségünk a tanév során folyamatosan tervez és egyeztet, a fix éves munkatervünkből kiindulva és azt kiegészítve az év aktuális programjaival. A plébániával, az atyákkal, kiemelten a plébános atyával mint az iskola püspöki biztosával, folyamatos párbeszédben állunk.

A HITTAN MUNKAKÖZÖSSÉG FIX ÉVES MUNKATERVE

szeptember

Veni sancte. Tanévnyitó szentmise
 Megemlékezés Balogh Antalról
 Szent Gellért

október

Rózsafüzér (3 alkalom)

Bátai zarándoklat

november

Pásztorjáték szereposztása és próbák

Gyűjtés Alsószentmártonba

Szeretet-dobozok gyűjtése (iskolánk nehéz körülmények között élő tanulóinak számára)

Betlehem-készítő verseny hirdetése

december

Adventi gyertyagyűjtások az iskolaudvaron

Roráték

Lelki nap

Betlehem-kiállítás a templomban

Adventi udvar

Pásztorjáték (2x)

január

Hittanverseny szervezése

február

Balázsáldás

Hamvazószerda

Passiójáték szereposztása és próbák

március

Keresztút megszervezése (1x)

Lelki nap

Passiójáték előadása

Érettségizők lelkigyakorlata Püspök

Atyával Máriagyúdon

április

Elsőáldozás

Katolikus iskolák hittanversenye

május

Máriagyúdi gyalogos zarándoklat

Balogh Antal családi nap Gerjenben

Pünkösöd

Bérmálás (2 évente)

június

Jézus Szent Szíve zarándoklat a

biskói révhez - Megemlékezés a

kompragédiáról

Te Deum - tanévzáró szentmise

Hittantábor (Magyarhertelend)

Szeretnénk egy konkrét jó gyakorlattal szolgálni a cikket olvasó katekéta kollégáinknak, egy nagybőjti lelki napunk programleírásával.

1.Kakuktktojás keresése

Tapintás, ill. ízlelés alapján kitalálni a tárgyat vagy ételt.

Melyik nem illik a Húsvét ünnepéhez?

A tárgyakat terítővel letakarjuk: pászka, salátalevél, ecet, barka, vássonlepedő, kő, nyúlszőr, báránybőr

2.Jézus Annás és Kaifás előtt. Jelenet eljátszása Jn 18, 12-27.

3.Terepasztalon (köves út, kődombbal, keresztel) a keresztút állomásainak sorba rendezése

4.Jézus szavai a kereszten Jn 19,17-30

A lyukas szöveg kiegészítése Szentírás segítségével.

5.Mária Magdolna futása (gyorsasági játék)

Helyszín az udvar:

Egyes sorban áll az egész osztály. Kendőt vesz a fejére a szaladó, elfut a kiállított Jézus képhez, majd vissza, és amikor visszaér, a sor elején állónak felkiált: „Láttam az Urat!”, s a kendőt a fejére teríti és így tovább. (Mérjük az időt.)

6.A Torinói Halotti lepel festése

A kivetített eredeti lepel fotói alapján egy kb. 20cm x 70cm méretű fehér vászonra lefesteni Jézus testének lenyomatát.

A nagybőjti lelki napunkról készült képek megtalálhatóak iskolánk honlapján a Lelkiprogramok menüpont alatt.

A keresztény ember tudja, hogy Isten nélkül semmit sem tehet. Tudja, hogy nem tőle függ vállalkozásának sikere, dolgozzék akárhol. Így a keresztény pedagógus is csak törekedhet a minőségi oktató-nevelő munkára, a sikeresség egyedül Isten áldásától függ. Egyedül az Istenre hagyatkozás a minőség garanciája.

„A NEVELŐK NE FELEDJÉK, HOGY ELSŐSORBAN TŐLÜK FÜGG, VAJON A KATOLIKUS ISKOLA VALÓRA TUDJA-E VÁLTANI CÉLJAIT ÉS KEZDEMÉNYEZÉSEIT. NAGY GONDDAL KÉSZÍTSÉK ELŐ A TANERŐKET, HOGY MIND E VILÁGI, MIND EGYHÁZI TUDOMÁNYOKBAN MEGFELELŐ TUDÁSSAL ÉS KÉPESÍTÉSSEL RENDELKEZZENEK, ÉS JÁRTASAK LEGYENEK A NEVELÉS MŰVÉSZETÉBEN, FÖLHASZNÁLVA KORUNK LEGÚJABB EREDMÉNYEIT. AZ EGYMÁS ÉS A TANÍTVÁNYOK IRÁNTI SZERETETTEL ÉS APOSTOLI LELKÜLETTEL TEGYENEK TANÚSÁGOT ÉLETÜKKEL ÉS TANÍTÁSUKKAL AZ EGYETLEN MESTERRŐL, KRISZTUSRÓL.” (II. Vatikáni Zsinat: Gravissimum educationis 8.)

Elsőáldozás, Paksi Római Katolikus Plébánia

FŐTISZTELENDŐ BALOGH ANTAL,
AKI TANÍTÁSÁVAL ÉS ÉLETÉVEL
IS TANÚSÁGOT TETT
KRISZTUSRÓL

„REMÉNYTELJES MÁRCIUS”

A Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium városi műsora,
2017

Időtartam kb. 20 perc

Díszlet, kellék: ünnepi installáció, színpad elején p-f-z virágkompozíció, 3 virágláda, hajlítható rúd p-f-z selyemvirággal díszítve (kapu)

Öltözet: énekkar: palotás ruha kokárdával; versmondók: fekete-fehér ünneplő; mozgásos szereplők: fekete ruha zöld selyemsállal; 2 kicsi: népies öltözet

Színpadon énekkar palotás ruhában, karéjban a szövegmondó körül, a színpad elején.

Bal oldalon mozgásos csoport (8 fő) két sorban.

Szövegmondó (mikroport vagy hordozható mikrofon):

Amikor hőseinkre gondolunk, szívünket előnti a büszkeség és a remény. A büszkeség magyarságunkra, őseinkre, és a remény, hogy az 1848/49-es lelkesedést újra és újra átélhetjük. Emlékezzünk azokra, akik bátrak és elszántak voltak, akik összefogtak, akik példaképeinkké lettek. Merjünk mi is nagyot álmodni, nagyot tenni! Színpad szélére megy.

Ha erőt kell merítenünk, tegyük ezt hőseink példájából, hisz emléküink örökké köztünk él.

A műsor teljes forgatókönyvét Tudás-Műhely mellékletünkben olvashatják.

A mohácsi Boldog Gizella Katolikus Általános Iskola német nemzetiségi iskola, tehát pedagógiai programjában kiemelt céljának tartja a sajátos nemzetiségi hagyományok ápolását, a magyarországi német nemzetiség kultúrájának, hagyományainak megismertetését és megismerését, valamint a helyi nemzetiségi önkormányzattal való kapcsolat ápolását is. E célok megvalósítására két évenként nemzetiségi projekt napot tartunk iskolánkban. A projekt célja az intézmény sajátosságainak megfelelően a német nemzetiségi önazonosság megalapozása, a népcsoport kultúrájának, tradícióinak ápolása, átörökítése. A projektnapon az iskola összes tanulója részt vesz, a fő feladatot a német szakos kollégák végzik, de a többi kolléga is besegít az idegen nyelvet nem igénylő feladatoknál, és a gyermekek kísérésében is. A szervezési és a megvalósítási folyamatot a német munkaközösség tagjai végzik, a feladatok megosztása és koordinálása, valamint a felelősség a munkaközösség-vezetőé. Már a tanév eleji munkaközösségi megbeszélésre mindenki hozta az ötleteit. Január elején került sor az alsó és felső tagozat programjainak megbeszélésére és a kulturális program műsorszámainak összeállítására, melynél a változatosságra, látványosságra törekedtünk. A program tervezetét magyar nyelvre is lefordítottuk, hogy a többi kolléga számára is érthető legyen, és a tanári faliújságára helyeztük. A program forgatókönyvét az 1. számú melléklet tartalmazza. A vendégek számára meghívót készítettünk, melyet postai úton küldtünk el. A kollégákkal, gyerekekkel és szülőkkel együttműködve kiállítást is rendeztünk a behozott sváb ruhadarabokból, babákból, használati tárgyakkól, fotókból, könyvekből, amit a folyosón elhelyezett paravánokra és a szekrényekre helyeztünk.

Témáink, melyeket e napon feldolgoztunk:

- A sváb népviselet

Ismerkedés a sváb népviselettel, a régi és mai viselet összehasonlítása, gyermekek sváb népviseleti bemutatója, totó

- A svábok mindennapjai és játécai
A régi és a mai életmód és játékok összehasonlítása képek és történet alapján

Népi játékok készítése: kukorica-csutka-baba, fonalbaba, krumpliból készült állatkák

- Sváb parasztház és környezete
Internetről rövid filmnézés, majd csoportmunka: sváb parasztház helyiségei és a berendezési tárgyak, sváb parasztház és környezetének elkészítése alaprajz alapján kartonból, gyurmából csoportmunka

- A svábok étkezési szokásai
Internetről filmnézés a svábok étkezési szokásiról, értelmezésük, megbeszélésük.

Étlap készítése sváb ételekből.

Schupfnudeln készítése: burgonyahámozás, tésztakészítés, főzés

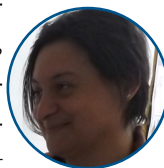
- Sváb tánc tanulása

A nemzetiségi projektnap témáit a németes kollégák a tanulók életkori sajátosságaihoz, valamint a honismeret helyi tantervéhez igazodva választották ki. Minden tanulócsoport a projekt végére létrehozott egy alkotást (fakanálbáb, csuhébabba, parasztház, étlap, fakanál, sváb étel). Nagy sikert aratott a sváb étel (Schupfnudeln) készítése, amivel

meglepetésként a vendégeket is megkínálták a felső tagozatos lányok.

A kulturális műsorra eljöttek a város elöljárói, a német önkormányzat mohácsi és kölkedi vezetői, képviselői, valamint a város német nemzetiségi intézményeinek vezetői is. Iskolánk tanulói színvonalas műsort adtak elő, minden évfolyam képviseltette magát. Hallhatunk dalosokat, láthattunk mesét, sváb táncokat kicsiktől, nagyoktól, végül a színjátszó szakkör tagjai kápráztattak el bennünket az előadásukkal. Az összetartozást és a nap egységét jelképezte, hogy minden kolléga sváb népviseletet vagy dirndl ruhát vett fel erre a napra.

A műsorra meghívtuk nézőnek óvodánk nagycsoportos óvodásait, valamint a Park Utcai Iskola felső színjátszó csoportját egy vendégszereplésre. E napunk a Mohácsi Katolikus Nevelési Központ intézményei közötti kapcsolattartásra és a szakmai együttműködésre is remek alkalmat nyújtott.

Sokszor a felnőttek számára sem egyértelmű a válasz. Kevesen tudják, hogy egy levéltárban milyen munka folyik, mivel töltik idejüket a levéltárosok azon kívül, hogy „aktákat tologatnak”. Sokan csak akkor kerülnek kapcsolatba a levéltárral, amikor nyugdíj előtt rég elveszett iskolai, munkahelyi igazolásokra, esetleg egy-egy vitás földügylet kapcsán iratokra van szükségük. Kevesebben tudják, hogy a levéltárakban a levéltárosokon kívül kutatómunkát végezhetnek a 18. életévüket betöltött személyek is. Azt pedig igazán kevesen tudják, hogy a levéltárakban foglalkozásokat, tanórákat is tartanak a levéltárosok az ide látogató tanulócsoporthoz. A levéltárak tehát a könyvtárakhoz és múzeumokhoz hasonlóan közművelődési feladatot is ellátnak. A közművelődésben való részvétele a levéltáraknak hosszú múltra tekint ugyan vissza, de a kárpótlási törvények¹ kapcsán a levéltárakban folyó munka közigazgatási, közjogi funkciója kapott nagyobb hangsúlyt. A korábban megyei hatáskörben igazgatott levéltárak 2012. évi integrációja óta azonban ismét egyre több levéltárban ismerik fel a közművelődésben való aktív részvétel szükségességét, szerepét. Ez arra sarkallja a levéltárakat, hogy ahol van levéltár-pedagógia, fejlesszék azt, ahol pedig még nincs, ott mielőbb kiépítsék annak apparátusát, megteremtsék jó gyakorlatait. A Pécsi Egyházmegye területén hat levéltár található. Ezek különböző fenntartásban vannak, és ennek megfelelően különböző iratképző szervezetek anyagait őrzik: a Baranya Megyei Levéltár, a Tolna Megyei Levéltár állami fenntartású intézmény, a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézménye. A Pécsi Egyházmegyei Levéltár a Pécsi Egyházmegye fenntartásában a Püspöki és Káptalani Levéltár szervezeti egyesítésével 2015-ben létrejött egyházi levéltár. A Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Levéltára intézményi szaklevéltárként működik 2004 óta². A Baranyai Református Egyházmegye Levéltára szintén egyházi levéltár, és a MOKK Közjegyzői Levéltár az illetékességi területén található közjegyzői irodák iratórzó szerve.

Jelenleg a Baranya Megyei és Tolna Megyei Levéltárban igényelhetőek levéltár-pedagógiai foglalkozások. A Pécsi Egyházmegyei Levéltárban

1. 1991. ÉVI XXV. ÉS 1992. ÉVI XXXII. TÖRVÉNY

2. A LEVÉLTÁRAK ILLETÉKESSÉGÉRŐL, FELADATAIRÓL:

[HTTP://MNL.GOV.HU/KOZADAT/TEVEKENYSEG_MUKODES/JOGSZAB
ALYOK.HTML](http://mnl.gov.hu/kozadat/tevekenyseg_mukodes/jogsza
alyok.html)

Damásdi Zoltán levéltáros tájékoztatása szerint megfelelő helyiség hiányában csak a nagyobb egyházi ünnepekhez kapcsolódóan tartanak jelenleg nyílt alkalmakat. A gyakoribb csoportos látogatások kérdése az intézményösszevonásból adódó levéltárosi többletfeladatok ellátása miatt is háttérbe szorult egy időre. A jelenlegi tervek alapján a közeljövőben kialakításra kerülő kiállítóterben azonban lesz lehetőség iskolai csoportok fogadására, így foglalkozások megtartására is. A továbbiakban a két megyei levéltár egy-egy gyakorlati foglalkozásának bemutatása olvasható. A sorok nem titkoltan azzal a céllal íródnak, hogy a pedagógusok számára újabb lehetőséget tudjunk bemutatni elsősorban történelem, földrajz, hit-tan, hon- és népismeret tantárgyak tanításához, osztálykirándulások, projektdélutánok szervezéséhez. A Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára Szekszárdon, a Béla király tér 1. szám alatt, a Vármegeyházán fogadja a látogatókat, kutatókat. Itt zajlanak azok a levéltár-pedagógiai foglalkozások, amelyek 2016 óta ismét igényelhetőek általános és középiskolai csoportok

számára is. A tanórák, foglalkozások tematikájában a levéltár igyekszik a levéltárakat érintő hatályos jogszabályokon túl alkalmazkodni a NAT³ előírásaihoz. A levéltár igyekszik a felkínált és kialakítandó foglalkozások tervezésekor figyelembe venni az érkező tanulók igényeit: egyeztetést követően csoportra szabottan tudják alakítani a levéltárosok a fejlesztendő területek, kulcskompetenciák arányát az opti-

mális eredmény elérése érdekében. Ennek jó gyakorlataként, példaként a mutatható be az a foglalkozás, ami osztálykirándulások részeként vagy önálló projektdélutánként is ajánlható.

A levéltárba első alkalommal látogatók számára a rendelkezésre álló időtől és a csoport életkorától függően bemutatjuk a levéltár intézményét és az itt folyó munkát: a tanulók megismerkednek a hivatalos dokumentumok őrzésének okaival, bepillantást nyerhetnek a módszerekbe, amelyek segítségével tároljuk, és szükség esetén előkereshetővé tesszük azokat. Átfogó képet kapnak a levéltárak kialakulásának történeti háttéréről, ezáltal bepillantást nyerve egyháztörténeti vonatkozásokba is, ami a szekszárdi levéltár esetében kétszeresen is igaz, hiszen a Vármegyeháza udvarán lezajlott ásatások sikerrel tárták fel az I. Béla által alapított bencés apátság romjainak egy részét. A térélmény tehát egyszerre valós és szimbolikus. Néhány dokumentum segítségével elmélyíthetőek a tanult közoktatási tartalmak: régi és mai térképek összehasonlításával a földrajzi fogalmak, mérési módszerek, oklevelek vizsgálatával a köztörténet, sőt a 20. században újjáéledt címertan segítségével akár a biológia tantárgyak is becsempészhetőekké válnak az előzetes egyeztetéstől

függően. A tanulók megismerkednek ezen kívül a Vármegyeháza épületével is: az impozáns épület történetének és szerepének bemutatása a megyei irányítás életében szintén közelebb viszi a fiatalabb korosztályt az állam működésének megértéséhez. Mindig nagy, ha nem a legnagyobb népszerűségnek szokott örövendeni a vármegyeházi börtöncellákban történő látogatás. A napjainkban részben levéltári raktárként funkcionáló épület-részről szóló történetek szintén a vármegyei irányítás sokrétű feladatainak bemutatását szolgálják. Mindehhez a részben megmaradt eredeti vasrácsok adnak némi korhű hangulatot. Törekszünk arra, hogy az ismeretek elmélyítése minden esetben a témához illő kézműves tartalommal kapcsolódjon össze: készültek már saját tervezésű címerek, régi betűtípusokkal íródott könyvjelzők, középkori oklevélmásolatok, térképborítású jegyzetfüzetecskék. Megyei települések sora adta hozzájárulását, hogy címerüket oktatási célra felhasználjuk, így született meg a kisebbek nagy öröme a színezhető címergyűj-

teményünk. A foglalkozás súlypontjától, a tanulócsoporthoz életkorától függően készítünk „minikönyveket” is, amelyek hajtogatás, vágás után nyerik el végleges alakjukat. Ez lehetővé teszi, hogy a gyerekek a foglalkozás legfontosabb oktatási elemeit észrevétlenül vigyék magukkal, és belepillantva a későbbiekben is felidézhessek a látottakat, hallottakat. A „minikönyvek”⁴ elkészítése annyiban jelent a levéltárosok számára többletfeladatot, hogy az adott csoportra szabottan kell a néhány oldalba belesűríteni mindazokat az ismereteket, amelyek a csoport számára tematikusan relevánsak. Akik nem szeretnek kézműveskedni, azok számára egyéb játékaink állnak rendelkezésre: rendkívül népszerű a levéltár családi anyagaiból válogatott színvonalas kidolgozású puzzlegyűjteményünk és a saját készítésű, A1 méretű megyekirakónk. Többeket próbára tett a fényképes Rubik-kockánk is. Ezeknek az eszközöknek a segítségével tovább mélyíthetők játékosan azok az ismeretek, amelyekkel a tanítási óra keretein belül már találkozott a ta-

nuló. A helyszín különlegessége és az eszközök rendhagyó mivolta pedig elősegítheti az információk jobb rögzülését is: a játék során sokszor elfeledkeznek a tanulókról, hogy ők voltaképpen tanulnak a levéltárban. Általános tapasztalat, hogy a kézművesjátékos 20-30 perces részek nagyon kedveltek a gyerekek között életkortól függetlenül, ezeket az időtartamokat tehát nem érdemes elhagyni a foglalkozásokból: a legtöbb gyermek büszkén viszi magával a saját készítésű pecsétjét, címerét, könyvjelzőjét.

A Baranya Megyei Levéltár előnyösebb helyzetben van a Tolna Megyei Levéltárhoz képest, hiszen Pécsen már hosszabb ideje van lehetőség a levéltári látogatások megszervezésére, több levéltáros is tart foglalkozást. A levéltárosok által tartott rendkívüli tanórák tematikája közül elsőként azt a foglalkozást mutatjuk be, amely az 1848-as baranyai eseményekhez kapcsolódik. A foglalkozás tematikáját Vargháné Szántó Ágnes levéltáros dolgozta ki, és 2017-ben került bemutatásra a Magyar Nemzeti Levéltár által megrendezett Vallás-Identitás-Történelem

4. [HTTP://WWW.MINIBOOKS.CH/](http://www.minibooks.ch/) ONLINE PROGRAM SEGÍTSÉGÉVEL MENTHET KÖNYVECSKÉK

elnevezésű workshopon, amelynek elsődleges célja a levéltárakban folyó levéltár-pedagógiai tematika és módszertan megújítása volt. A foglalkozás összetettsége miatt inkább a középiskolás korosztály számára nyújthat maradandó élményt, de a sok érdekes feladatból megfelelően válogatva összeállítható az általános iskolás korosztály számára is egy komplex program az események fellelevenítésére, az ismeretek bővítésére.

Különlegessége a feldolgozásnak, hogy olyan módon közelíti meg az 1848-as baranyai eseményeket, amelyek új utakat nyithatnak a levéltár-pedagógiában: nem jellemző ugyanis, hogy a diákok feladata egy „lehetett volna” újság elképzelt rekonstrukciója. A képzeletbeli folyóiratszámhoz ugyanis hiteles források, folyóiratrészletek szerkesztését végzik el a diákok, egyszerre adva számot történelmi, magyar nyelvi vagy médiaismereti tudásukról, kreativitásukról. A források nagy része megtalálható a Hungaricana közgyűjteményi portálon⁵, amelyet szintén sokoldalúan lehet felhasználni a közoktatásban is.

A kb. 90 perces foglalkozáson a diákok először megismerkednek az 1848-as események baranyai vonatkozásaival, majd a megadott információk segítségével kell összeállítaniuk a Pécsi Tárogató című korabeli folyóirat egy számát, ügyelve arra, hogy a lapszám megfeleljen ne csak az újságírás formai kritériumainak, hanem tartalmilag is „hiteles” legyen. Ehhez egyéb korabeli folyóiratokból válogattak szövegrészleteket, amelyeket más korokból származó információkkal vegyítettek. Az információk közül nincs mindegyiknek kapcsolódási pontja a korszakhoz, tehát a diákoknak ki kell szűrniük a nem megfelelő újságelemeket, amelyek általában más korszakra vonatkozó ismeretanyagot tartalmaznak. Fontos szerepet kap a foglalkozás során a tanuló ifjúság eseményekhez való viszonya, Táncsics Mihály országgyűlési követé választásának háttere, egy ismeretlen hölgytől származó ékszerfelajánlás, a folyami hajózás pécsi vonatkozása is, azt demonstrálandó, hogy a mindenki számára ismert köztörténet mellett minden településnek, megyének van mikrotörténelme,

5. [HTTPS://HUNGARICANA.HU/HU/](https://hungaricana.hu/hu/)

ami szervesen kapcsolódik az országos eseményekhez.

A legtöbb kreativitást a záró rész, a lapszám összeállítása igényli, amely nehezen oldható meg tanulói együttműködés nélkül: úgy kell létrehozni az újságot, hogy az tükrözze egy korabeli folyóirat szerkezeti felépítését a kiválasztott szövegrészekkel, megírt magyarázó szövegekkel és az elmaradhatatlan, de annál ötletesebb hirdetésekkel. Így születik meg a foglalkozás végére a Pécsi Tárogató alternatív lapszáma, amelynek segítségével a résztvevők kicsit az események szereplőivé is válnak.

A fenti két példa igazolja tehát, hogy a levéltárak azon igénye, hogy a közoktatás szereplőivel élénkebb, sokoldalúbb kapcsolatot építsen, építhessen, jogos. Olyan átfogó ismereteket nyújthatnak ugyanis a különböző korosztályoknak, amelyek segítségével a tanítók, tanárok elmélyíthetik, rögzíthetik a tanulóknak átadott tudást, új kapcsolódási pontokat hozhatnak létre és a magyar történelmi eseményeket személyesebbé tehetik. Elméletileg az Ember és társadalom műveltségterület tartalmaihoz kapcsolódhat

legszerveesebben egy levéltári óra, gyakorlatilag azonban nincs olyan műveltségterület, ahonnan ne lehetne egy-egy problémát, kérdést megfogalmazni, amelyre a levéltári látogatás során megoldást, választ találhatunk. Ugyanez vonatkozik a megfogalmazott kulcskompetenciákra is. Természetesen sokat kell még fejlődnie a levéltár-pedagógiának, hiszen sok esetben épp csak „mutatványaink” vannak. Nem szabad szem előtt téveszteni a tény, hogy a közgyűjteményi társintézmények, a könyvtárak, múzeumok több évtizedes előnnyel bírnak pedagógiai gyakorlatukban, míg a levéltár-pedagógiának jelen pillanatban kialakult módszertana sincs⁶. Bízunk benne, hogy ez az írás is hozzájárul ahhoz, hogy a levéltárak felkínált foglalkozásai egyre népszerűbbek lesznek, és egyre többen keresik fel szervezett oktatási kerek között a legközelebbi levéltárat. Ez a növekvő igény új irányok, tartalmak és korszerű módszerek kidolgozására sarkallhatja a levéltárakat is, és a évről évre egyre többen teszik fel a címben elhangzó kérdést, akkor elmondható, hogy a levéltárak jó úton haladnak.

A közoktatásban közel 250 éves múltra visszatekintő állami felügyeletnek különböző céljai, módszerei és működési rendszere volt a múltban, ám az eltelt idő hosszúsága ellenére sok a hasonlóság a régi és a jelenlegi felügyeleti rendszer között. A továbbiakban a legfontosabb szempontok alapján összevetem, hogy miben egyezik meg a ma használt, működtetett rendszer az állami felügyelet megjelenésétől eltelt időszak legjelentősebb rendelkezéseivel, eszközeivel, következményeivel.

Témám kiválasztásakor arra vállalkoztam, hogy megvizsgálom: mik azok a pontok, melyek már egészen a tanfelügyelet első megjelenése óta jelen vannak a közoktatás/köznevelés ellenőrzésében és segítésében, s arra törekedtem, hogy bemutassam, a napjainkban újjáéledő felügyelet milyen elemeket vett át a korábbi rendszerekből. Összehasonlításom kiterjedt a közoktatás célkitűzéseire, a tan- és szakfelügyeleti rendszer sajátosságainak, követelményeinek és feladatainak ismertetésére, valamint a pedagógusok előmeneteli lehetőségeinek bemutatására.

A tanfelügyelők feladatai kezdetben két részből álltak: ők látták el mind a szakfelügyeletet, mind pedig az általános tanfelügyeletet. A mai tanfelügyelethez leginkább a dualizmus idején működő tanfelügyelet áll a legközelebb, mikortól különvált a szakfelügyelet és az általános tanfelügyelet. A szakfelügyelet, akárcsak napjainkban, már akkor is az egyes tantárgyak oktatásának ellenőrzéséről szólt, a tanfelügyeletnek pedig elsősorban a megerősítés és a fejlesztés (volt) az elsődleges célja, nem pedig a hibakeresés.

A teljes tanulmányt Tudás-Műhely mellékletünk hasábjain olvashatják.

Gyorsan változó, modern világunkban a szakembereknek az élet minden területén lépést kell tartaniuk a posztmodernizmus és a globalizáció kihívásaival. Ez különösen fontos az oktatás területén, mert a tanárok a felelősek a jövő nemzedék oktatásáért. A tanárok felelőssége nagy: egyrészt folyamatosan fejleszteniük kell meglévő tudásukat, másrészt újonnan megszerzett ismereteiket alkalmazniuk kell tanítási gyakorlatukban, hogy munkájukat hatékonyabbá tegyék, megfelelően a modern kor kihívásainak.

A kortárs nyelvoktatás különböző nyelvtanítási módszerekkel és technikákkal kísérletezik, melyek célja egyrészt interaktív nyelvi órák megvalósítása, melyek légköre oldott és örömteli, másrészt egy partneri viszony kialakítása a tanár és a diákok között, ami elősegíti a diákok kreativitásának fejlődését, és motivációs szintjük növekedését az idegen nyelv tanulásával szemben.

A kortárs nyelvoktatás egyik módszere a diákok bevonása a tanítási folyamatba. Előnyei összetettek: egyrészt a diákokat érdekeltté teszi a tanítás sikerében, mely a tanuláshoz való pozitív hozzáállásukat eredményezi. Fejleszti a diákok tudásszintjét, és kognitív kompetenciájukat, mely alapja a teljes személyiségfejlődésnek. Másrészt megtanítja őket együttműködni a párokban, illetve csoportokban végzett munka, a szerepjátékok és a szimulációk során, amelyek a hagyományos frontális osztálymunkánál sokkal eredményesebbek a tanítási anyag bizonyos részei esetében. Harmadrészt, önálló tanulásra képes diákokat nevel, ami elengedhetetlen az egy életen át történő tanulás kivitelezéséhez, mely az egyik legnagyobb kihívása napjainknak a jövő nemzedéke számára. Az egy életen át tartó tanulás igényének felébresztéséhez elengedhetetlen a diákok olvasóvá nevelése, hiszen ez az alapja az önálló tanulásnak. Napjainkban a diákok nem szeretnek olvasni, sokuk számára az olvasás unalmas, és egyenértékű a tanulással, a könyv pedig a tankönyvvel. Ennek okai sokrétűek. Egyrészt a technológia fejlődése a diákok figyelmét egyértelműen a számítógép és az internet felé fordítja, másrészt a diákok otthoni környezetben sem látnak követendő példát, mert a szülők

sem olvasnak. Így az iskolára hárul a felelősség, hogy a diákokat olvasóvá nevelje, mely természetesen nem lehet csak a magyar nyelvet tanító tanárok feladata. Az idegennyelvi órákon a könnyített olvasmányok használata az, ami felébredtheti a diákok érdeklődését az olvasás iránt.

A könnyített olvasmányok használata igen gondos előkészítést igényel a tanár részéről. Egyrészt a szöveg szintjét a diákok tudásszintjének megfelelően kell kiválasztani, mert a túl magas szintű, számukra érthetetlen szöveg csökkenti a motivációjukat. Másrészt, a szöveg témája összhangban kell hogy legyen az érdeklődési körükkel. Végül, sok különböző, interaktív tanítási technika alkalmazásával kell megtervezni az óra menetét, és a konkrét feladatokat, melyek lehetőséget nyújtanak a diákok számára az aktív részvételben, mint például a kiselőadás, a pár és csoportmunka, illetve a szerepjátékok. Kramsch szerint (1993) az irodalmi szövegeket feldolgozó órák akkor sikeresek, ha a diákokat arra bátorítják, hogy hangot adjanak személyes véleményüknek, és élményeiknek, amelyek a pár, csoport, illetve osztálymunka során szereztek egy olyan szinten, ami egyaránt megfelel az élettapasztalatuknak, és a nyelvi szintjüknek is. (Kramsch, C. „Teaching the literary text.” Context and culture in language teaching. New York: OUP, 1993.)

Írásom további részében saját kutatásomat szeretném bemutatni, melyet ebben a témában középfeladói szinten lévő, 12. évfolyamos diákjaimmal végeztem. Két különböző szellemi történetet dolgoztunk fel a Londoni Towerrel kapcsolatos történelmi anyagból (Nick McIver: Great British Ghosts, Longman Structural Readers, Stage 3), két egymást követő angol órán. A téma kiválasztásának több oka is volt. Egyrészt kurzuskönyvünk (Matrix Pre-Intermediate) aktuális témája a természetfeletti jelenségek volt, mely igencsak felkeltette diákjaim érdeklődését, így ehhez kapcsolódva szerettem volna még néhány érdekes történetet bemutatni. Másrészt diákjaimmal 2008-ban Londonban jártunk, és a Towerrel kapcsolatos legendák és szellemi történetek már akkor is megra-

gadták őket. Harmadrészt, mivel a Tower az angol történelemben igencsak jelentős szerepet játszott, és a kísértethistóriák történelmi személyiségekhez, korokhoz kapcsolódnak, ezeken keresztül diákjaim betekintést kaphatnak az angol történelembé, kultúrába is.

Az előkészítő szakaszban kikértem diákjaim véleményét a terveimmel kapcsolatban. Nagy volt a lelkesedés a részükről, hárman kiselőadást is vállaltak, egy páros a Towerről, egy diák pedig Boleyn Annáról, aki az egyik szellemtörténet főszereplője. Arra is megkértem a diákokat, hogy hozzák el fotóikat, amelyeket londoni kirándulásunkon a Towerben készítettek.

Az első óra elején bemelegítő beszélgetés keretében megnéztük a fotókat, és felelevenítettük az élményeket. Ezután a diákpáros megtartotta kiselőadását a Towerről, közben képeket vetítettek. A diákok jegyzeteltek, majd a kiselőadás után ezeket megbeszéltük, illetve kérdéseket tehettek fel a témával kapcsolatban, a Tower alaprajza segítségével, melyet részükre előre elkészítettem. Ezután Boleyn Anna portréját osztottam ki nekik, és elő-

zetes ismereteikről beszélgettünk, majd meghallgattuk a második kiselőadást, és a diákok jegyzetei, kérdései segítségével dolgoztuk fel a témát. Mielőtt felolvastam a szellemtörténetet, a kulcsszavakat megbeszéltük, melyeket már az óra előtt felírtam a táblára. Ezután megkapták a szöveg egy-egy példányát, és meghallgatták a történetet, majd megbeszéltük az élményeiket. Megkértem a diákokat, hogy alkossanak 4 főből álló csoportokat, osszák ki a szerepeket, és olvassák fel a szöveget a szereposztásnak megfelelően. Házi feladatként az volt a feladatuk, hogy adják elő a sztorit a következő óra elején csoportokban.

A második óra elején következett a szerepjáték, ami számomra kellemes meglepetés volt. Nem 4 fős csoportokban, hanem az egész csoport együtt készült az előadásra. Mindenki kapott szerepet, és az osztályt berendezték óra előtt színpadszerűen, és úgy adták elő a történetet, mintha színészek lennének. A második óra témája V. Edward és öccse története volt, akiket a Towerban gyilkoltak meg. A diákoknak előzetesen semmilyen

információt nem adtam erről a kísértethistóriáról. Megkértem őket, hogy párokban dolgozzanak, és megmondtam a történet címét: A két kis herceg. Ezután megkértem őket, hogy írjanak közösen két-három kérdést, amire kíváncsiak a szöveg címe alapján. Ezután felolvasták a kérdéseket, melyek helyességét javítottuk nyelvtani és szórendi szempontból is. A feladatuk az volt, hogy miközben felolvasom a szöveget, próbáljanak meg válaszolni a kérdéseikre. A szöveget kétszer olvastam fel, először egészében, másodsor 5 részletben, fél perc szünetet tartva az egyes részek között, hogy legyen idejük leírni a válaszokat. Ezután a diákok feltették egymásnak a kérdéseiket, és ellenőriztük a válaszok helyességét. Ezt követően a párok megkapták a szöveget, 5 részre vágva, és összekeverve. Feladatuk az volt, hogy állítsák a részeket a megfelelő sorrendbe. Miután ezt ellenőriztük, csoportszinten kiosztottuk a szerepeket, és felolvastuk a szöveget. Az óra végén arra kértem a diákokat, hogy a következő

órára névtelenül pár sorban írják le a véleményüket erről a két óráról, melyek közül néhány alább olvasható.

A diákok kivétel nélkül pozitív visszajelzést adtak. Tetszett nekik az óra vidám, oldott hangulata.

Nekem személy szerint nagyon tetszett az óra. A különböző kiselőadásokon keresztül kicsit közelebb kerültem az angol nyelvhez, és népszerűbb épületek. Sokat nyertem, amely kicsit szabadabbá tette a órát. Egyszerre gyakoroltam az angol nyelvet, és ezáltal jól meggyőző.

Többen kiemelték, hogy hasznos volt az a sok új információ, amit az angol történelemről, és prominens személyiségeiről kaptak. Akik voltak a londoni kiránduláson, örömmel vették emlékeik felidézését, azok közül akik nem voltak, többen elhatározták, hogy el fognak utazni Londonba, és megnézik a Tower-t. Diáktársaik kiselőadásait nagy örömmel fogadták, mert egyrészt aktívan részt vehettek az órán, másrészt kreativitásukat kamatoztathatták az előadók az anyag összeállításakor. A szövegek feldolgozását segítő feladatokat hasznosnak találták, és nagyon él-

vezték a változatos munkaformákat. Motiváló volt számukra, hogy nem a kurzuskönyvvel dolgoztunk, úgy érezték, hogy az óra ettől színesebbé, izgalmasabbá vált. Számomra a legnagyobb siker az volt, hogy több diákom is kölcsönkérte a könyvet elolvasni, illetve néhányan elkezdtek színezett olvasmányokat kölcsönözni a könyvtárból.

sóórákat a tanmenetbe, ahol az osztállyal közösen dolgoznak fel irodalmi szövegeket. A tanár olvasókört szervezhet, olvasósarkot rendezhet be az osztályban, ahol a diákok szabadon válogathatnak idegen nyelvű magazinok, irodalmi művek közül, melyek már nem csak könnyített, hanem autentikus műveket is tartalmaznak.

Magyon tetszett az a két óra, mert érdekes volt. Jó volt, hogy feldolgoztuk ezeket a témákat is, mert színesebbé tette az órát, nem volt monoton. A legjobban a fiúk előadása tetszett a Tower-ről, megértettem a mondanivalójukat, izgalmas volt, szépek voltak a képek. Ez a téma hoztam közelebbé állt, hiszen voltam ott és láttam mindent amiről szó volt.

Az olvasóvá neveléshez elengedhetetlen, hogy az idegen nyelvű irodalom folyamatosan és rendszeresen megjelenjen a tanítási folyamatban, mert a végcél az, hogy a diákot a célirányos, információszerző olvasástól eljuttassuk az olvasás öröméig, azaz kialakít-

Természetesen az irodalmi szövegek fentebb leírt felhasználása csak egy a sokféle más lehetőség közül. Az olvasmányokat ki lehet adni a diákoknak egyénileg és csoportosan is önálló feldolgozásra, és kiselőadás tartására az élményeikről. A magasabb nyelvi szinten álló diákok feladatokat is szerkeszthetnek az olvasmányokkal kapcsolatban. A tanár rendszeresen beiktathat olva-

sunk bennük egy magasabb szintű igényt az olvasás iránt, amikor már azért olvas a diák, mert örömet leli benne, és nem csak iskolai környezetben, hanem otthon is. Azok a diákok, akik motiváltak az olvasás iránt, motiváltak lesznek az egy életen át tartó tanulás iránt is, mely modern világunkban alapvető követelmény.

Mit mondjunk, ha a gyermekek a halálról kérdeznek? Polcz Alaine¹ kisgyermekeknek szóló könyvében – mely *Élet és halál titkai* címmel jelent meg – segítséget nyújt a felnőtteknek: szülőknél, nevelőknél, és természetesen, egyszerű módon ad válaszokat a gyermekekben felmerülő kérdésekre. *Mi a halál? – Meghalok én is? – És mi lesz, ha meghaltunk?* – kérdezik a gyerekek. És mi mit válaszolunk? Tudunk-e válaszolni? – Pedig a gyermek kérdez. A születés és a halál titkai először három éves korban kezdik érdekelni.

A régebbi társadalom szocializálta a gyermekeket, az egyik generáció adta át a tudást a másoknak az élet végességéről – a halállal, a temetéssel, a gyászsal kapcsolatos ismereteket. Még a karon ülő kicsiket is odavitték a haldoklóhoz elbúcsúzni. Megvolt a gyermekek szerepe a házban, a templomban, a temetésen. Énekelni, imádkozni, szentelt gyertyát égetni, almizsnát osztogatni, majd segíteni virágot öntözni a síron, beszélgetni, emlékezni azokra, akik meghaltak, és tudni, hogy a rítusok mit jelentenek. Így természetesen nőttek bele a halál fogadásába, a halál ismeretébe. Tudták, hogyan kell a gyászolókhöz szólni, tudták, mit jelent a gyász. A fogyasztói társadalom nem tud mit kezdeni a halállal², tabuvá vált a halál témája és a gyász is. Ma csak az ölés, a gyilkosság ismeretére szocializálódunk. Arról, hogy mi történik azután, hogy mi a halál következménye, mit jelent az élet vége, nem tudunk mit mondani.

Felkészülés nélkül nehéz találkozni a halállal, és amit manapság kapunk, az nem ad útmutatást, csak megzavar. Régebben a társadalom élet és halál összefüggésében ismertette meg a gyermekkel az elmúlást, és ezzel segítette az

élet igazi értékeinek a felismerését, felelőssé tette saját magáért és másokért.

A fogyasztói társadalom és a természettudományok nem tudnak mit kezdeni a halállal. Ezért elhárítják a halál tudatát. „Nem kell rágondol-

1. POLCZ ALAINE: MEGHALOK ÉN IS?

2. POLCZ ALAINE: ÉLET ÉS HALÁL TITKAI

[HTTP://WWW.LELKITITTKAINK.HU/POLCZ_ALAINE_ELET_ES_HALAL_TITKAI.HTML](http://www.lelkitittkaink.hu/polcz_alaine_elet_es_halal_titkai.html)

ni” – hallani mindenütt, és így lassan tabuvá vált.

Napjainkban végre megéljük a tabu bontását, de azonnal megjelent az agresszív, a rossz halál. Párhuzamosan kialakul az új szemlélet a hospice mozgalommal, aminek lényege: visszaadni a halál méltóságát. Segíteni a beteget testileg, szellemileg, lelkileg; segíteni szembenézni a halállal, nyíltan beszélni róla, és jól elviselni. Segíteni a gyászolókat, hogy könnyebben tudjanak a veszteséggel megbirkózni, a veszteséget elviselve teljesebb életet élni.

Felkészülés nélkül bizony nehéz a halállal találkozni. Pedig az előbbutóbb mindenkinél bekövetkezik, barátainkat, családtagjainkat veszítjük el, és végül magunk is meghalunk. Ez az egyetlen kétségszűrt, elvitathatatlan történet az

életünkben. A tudomány nem ad útmutatást, sőt, csak megzavar. A gyermekeknek a halállal kapcsolatos problémáikra nem tudunk válaszolni, mivel magunk sem tisztáztuk a halállal kapcsolatos problémákat, nem tudunk válaszolni, mivel magunk sem tisztáztuk a halál kérdését önmagunkkal. Nem tudjuk, hogy mitől félünk, nem tudjuk, hogy mi történik, nem illik beszélni róla. Elutasítjuk, hogy a halállal foglalkozzunk. Hogyan beszéljünk a halál lényegéről, ha magunk sem ismerjük? Ha úgy próbálunk élni, hogy ne kelljen rá gondolni?

Ugyanakkor az ölés, a gyilkosság borzongató „élvezete” mindennapjaink részévé válik. A legnagyobb nézettsége a televízióban a „gyilkolásnak” van. Azért sugározzák ezeket a műsorokat, mert mi nézzük. A gyermek komputer-játékában városokat lehet lebombázni játékból, embereket elgázolni autókkal – játékból. Ilyen körülmények között hogy igazodjanak el a gyermekek az élet és a halál kérdésében?

A gyermek a kisiskoláskor kezdetén³ (6-7 éves korban) a különböző társadalmi normákat egy-egy

konkrét és szeretett személy (szülő, pedagógus) közvetítésével fogja fel. A kisiskoláskorban az intellektuális érzelmek a tanulásban elért sikerhez vagy kudarchoz kötődnek. A növekvő tudásvágy, a kíváncsiság, egyre nagyobb teljesítményre ösztönzi a gyereket. Az erkölcsi-szociális érzelmek csak az emberre jellemzőek. Már óvodáskorban képes beleélni magát más helyzetébe. Erkölcsi ítéletei eleinte szélsőségesek, azonosul a jóval, elveti a rosszat. A szolidaritással együtt a gyermek viselkedésében új motívumok is kimutathatók. Az esztétikai érzelmek a kisiskolás korban az oktatás hatására differenciálódnak, a tantárgyak során rohamosan fejlődnek.

A kisgyermeknek és gyermekeknek szóló katekézis sajátosságait a Katekézis Általános Direktórium⁴ is bővebben tárgyalja:

178. A kicsinyek katekézise szükségszerűen kapcsolódik sajátos élethelyzetükhöz, és egymást kiegészítő nevelők tevékenységéhez. Néhány különösen fontos és általános tényezőt kiemelhetünk:- A kisgyermek- és gyermekkor az

emberi és keresztény nevelés első szocializációs periódusa a családban, az iskolában és az Egyházban, ezért döntő fontosságú a hit későbbi életre nézve.

A gyermekkorban a katekézis kiemelkedően nevelő jellegű, s arra törekszik, hogy kibontakoztassa azokat az emberi adottságokat, amelyek antropológiai szempontból megalapozzák a hit életét, mint pl. a bizalmat, a hálát, az önátadást, a segítségkérést, az örömteli részvételt... Az imádságra nevelés, a Szentírásba való bevezetés a kicsinyek keresztény nevelésének lényeges szempontjai.

179. Az iskolába kerülés a gyermek számára azt jelenti, hogy bekerül a családnál nagyobb közösségbe, ami lehetőséget ad értelmi, érzelmi, magatartásbeli fejlődéséhez. Az iskolában gyakran van valamilyen hitoktatás is.

Mindez a katekézistől és katekétaktól együttműködést kíván a szülőkkel és a tanítókkal az adott lehetőségek között. A lelkipásztorok el ne feledjék, hogy az Egyházat építik, amikor segítséget nyújtanak a szülőknek és a nevelőknek, hogy jól tudják teljesíteni

küldetésüket. Ezen túlmenően jó alkalmul szolgál a felnőtt katekézis számára.

180. Valójában vannak, mégpedig nagy számmal, olyan kisgyermek és gyermekek, akik nagyon hátrányos helyzetben vannak, mert hiányzik számukra a család vallásos támasza, vagy azért, mert nincs igazi családjuk, vagy mert nem járnak iskolába, bizonytalan anyagi helyzetben élnek, kevésbé tehetségesek, vagy más adottság miatt. Sokan közülük meg sincsenek keresztelve, mások nem tudják befejezni a beavatás megkezdett útját. A keresztény közösség feladata a nagylelkű, szakszerű és reális kíséretés azáltal, hogy keresik a kapcsolatot az ilyen családokkal, megfelelő iskolai nevelést javasolnak és biztossítják a gyermekek számára megfelelő katekézist.

IRODALOM:

POLCZ ALAINE: MEGHALOK ÉN IS? Bp., SZÁZADVÉG, 1993.

POLCZ ALAINE: ÉLET ÉS HALÁL TITKAI

[HTTP://WWW.LELKITITKAINK.HU/POLCZ_ALAINE_ELET_ES_HALAL_TITKAI.HTML](http://www.lelkittitkaink.hu/polcz_alaine_elet_es_halal_titkai.html) (2017. MÁJUS 8.)

DR. JÓZSEF ISTVÁN: FEJL DÉSpszichológia

[HTTP://JANUS.TTK.PTE.HU/TAMOP/KAPOSVARI_ANYAG/JOZSEF_ISTVAN/TRSAS_KAPCSOLATOK_AZ_RZELMEK_S_AZ_AKARAT_FEJLDSE.HTML](http://janus.ttk.pte.hu/tamop/kaaposvari_anyag/jozsef_istvan/trsas_kapcsolatok_az_rzelmek_s_az_akarat_fejldse.html)

KATEKÉZIS ÁLTALÁNOS DIREKTÓRIUMA

[HTTP://UJ.KATOLIKUS.HU/KONYVTAR.PHP?H=14](http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=14)

Az óvodapedagógus neve: Kissné Holobrádi Enikő

Tevékenység ideje: 01.26.

Csoport: Nap csoport, vegyes életkorú gyermekek

Tevékenységi forma: Keresztény vallási nevelés

A tevékenység előzménye: Jézus bemutatása a templomban. Ökumenikus imahét. Keresztényi egység bemutatása Jézus közös tiszteletén, tanításainak elfogadásán keresztül.

A tevékenység tartalma: A 12 éves Jézus a templomban.

A tevékenység célja: Az engedelmesség, tisztelet fogalmának megismertetése Jézus példáján keresztül. Türelemre és elkötelezettségre nevelés.

A tevékenység feladatai: Jézus történetének bemutatásával a jóságra és engedelmességre való nyitottság gyakorlása.

Nevelési feladatok: Türelemre, elfogadásra, tiszteletre nevelés. Isten parancsolatainak megtartására nevelés (4. parancsolat)

Didaktikai feladatok: Új ismeretek átadása. Korábban tanult imák, énekes imák és ismeretek felidézése, gyakorlás, rögzítése. Ellenőrzés, értékelés a tevékenység ideje alatt.

Készség- és képességfejlesztés:

Értelmi képesség: Időérzék, időészlelés fejlesztése a történet eseményeinek időrendi felidézésével. Koncentrációs képesség fejlesztése a történet végighallgatásával.

Szociális képességek: Pozitív érzelmekkel való azonosulás képességének gyakorlása biztonságos, meghitt légkör megteremtésével. Együttműködő képesség fejlesztése, türelmük fejlesztése egymás meghallgatásával, a történet megismertetésén keresztül.

Verbális képesség: Szókincsbővítés a történetben fellelhető szavakkal. Helyes artikuláció fejlesztése közös imával és énekléssel. Kifejező készségük fejlesztése gondolataik megfogalmazásával.

Eszközök: Projektor, gyertya, kocka, jelmezek (Mária, Jézus, József)

Alkalmazott módszerek, eljárások: Motiváció, bemutatás, beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, ellenőrzés, értékelés, következtetések levonása.

FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉG FELÉPÍTÉSE, A FOGLALKOZÁS MENETE

Ráhangelődés

Biblia elhelyezése az oltáron a Jézus a templomban résznél kinyitva.
Képek nézegetése a témával kapcsolatosan.

Szervezési feladatok

Szemléltető eszközök elhelyezése (projektor, ruhák, gyertya)
„Szólnak a harangok...” c. dalra elhelyezkedés a szőnyegen.

Motiváció

A ruhák elhelyezése dobozban a szőnyegen. Gyertya meggyújtása. Dobás imakockával, a napi feladatunk megismerése. Közös ima: Mi Atyánk...
Imaszándék megfogalmazása.
„A mai napon azért imádkozunk, hogy szüleinknek szép napja legyen és engedelmes gyerekeik legyünk.”

A tevékenység megvalósítása

Jézus a templomban történet felvételének képek segítségével.

A FEJLESZTÉS MÓDSZEREI, MUNKAFORMÁK, ESZKÖZÖK, MEGJEGYZÉSEK

A csendes légkör kialakítását a lelki percek témáját készítjük elő a játékidőben nézegethető képek segítségével.

Eszközök: képek, Biblia

Módszer: együttjátászás

Munkaforma: csoportmunka

A szervezési feladatok ellátásával a tárgyi és hangulati elemek feltételének megteremtése.

Eszközök: kis oltár, gyertya, kocka

Munkaforma: egyéni feladatadás
Éneklési készség, ritmusérzék fejlesztése énekes imával.

Érdeklődés felkeltése a tevékenység iránt.

Az ima által erősíteni és belső élménnyé tenni Istennel való kapcsolatunkat.

Erkölcsei tulajdonságok alakítása a gyermekekben: öröm, hála, engedelmesség, tisztelet.

A képek sorrendiségével komplexitás a heti matematikai tapasztalat-

szerzés témájával. A történet szemléletes bemutatása.

Módszer: bemutatás, szemléltetés

Eszköz: projektor, képek

Beszélgetés a történetről

Kiről szól a történet?

Hová ment Jézus a szüleinek és rokonaival?

Milyen ünnep alkalmával utaztak?

Mit csinált Jézus a templomban?

Szülei mikor vették észre távollmaradását?

Mit csináltak?

Mária mit mondott Jézusnak, amikor megtalálta?

Mi volt Jézus válasza?

Mit csinált Jézus szülei aggodalmát látván?

Szervezési feladatok: gyertya elfújása, eszközök visszahelyezése.

Dramatizálás

„Játsszuk el, mi történhetett! Vegyük fel a ruhákat!”

Gyermekek kiválasztása pozitív magatartás figyelembevételével.

Tevékenység lezárása, átvezetése másik tevékenységbe.

Gondolataik, véleményük ismertetésével a nyelvi kifejezőképességük fejlesztése.

Egymás türelmes meghallgatásával szociális képességük fejlesztése.

Munkaforma: egyéni és csoport

Módszer: beszélgetés, magyarázat, ellenőrzés, értékelés, bátorítás, rávezetés

Módszer: tevékenykedtetés, differenciálás

Munkaforma: egyéni feladatadás
Összefüggő beszéd, együttműködési készségük fejlesztése a dramatikus játék során.

Munkaforma: mikro csoport

Módszer: előadás, dramatikus játék, ellenőrzés, értékelés, gyakorlás.

Ima: a szülőkért

„Édes Jézus, kérlek szépen,
Apám, anyám tartsd meg nekem.
Őket minden bajtól mentsd meg,
Boldogságuk én lehessenek.
Ámen.”

Átvezetés a mindennapos testnevelésbe.

Sétáljunk mi is az ünnep után a hazatérő Jézus után.

Ima által a szülők felé való engedelmesség erősítése. A tevékenység céljának mélyítése.

Munkaforma: csoport

Ráhangelődés a mindennapos mozgásra.

IRODALOM:

JÉZUS HÍV ÉS VÁR: IMA ÉS ÉNERGIÜJTEMÉNY ÓVODÁSOKNAK. KPSZTI, 2003
KÉPES BIBLIA

Nálunk nem kérdés: este rendet kell rakni a gyerekszobában. Már legelső gyermekünk 1 éves kora táján elkezdtuk ezt. Még akkor is, ha ő akkor inkább még csak adogatott és asszisztált a dologhoz. Azt szeretnénk volna, hogy ez szokássá váljék, és olyannyira természetes módon beleépüljön a napjukba, a fejükbe, a szokásrendszerükbe, mint a reggelizés vagy a hangos köszönés. Jelenleg 9, 7, 5 évesek és továbbra is az estéjük kötelező műsorpontja a rendrakás. Persze, nem kedvenc, de végül is megkérdőjelezés nélkül elvégződik. Napjuk része, még ha természeti csapás is. Az már más kérdés, hogy mennyi idő alatt sikerül a végére érniük (ehhez már kellett időnként retorziókat bevezetni), vagy mennyi civakodással jár, hogy ki mit vett elő és kinek lenne a dolga azt elrakni.

A minap azonban rádöbentem, hogy hiába a szoktatás és a szokás, hiába az amúgy is rendezett lakás körülöttük – egy cseppet sem izgatja őket rend vagy rendtelenség. Mert igaz, hogy estére ragyogóan üres a padló, de a közös rajzasztalukon halomban áll minden. Tompahegyű ceruzák gurulnak mindenfelé a tartójukon kívül. Duplóemberkék bukkanak elő (mégsem a helyükre rakták hrrr!) gyöngyfüzős madzagra kötözve. Szétgyűrött papírrepülőök alól esik le az olló a parkettára. Kisimítgatott csokipapírok tömkelege között találjuk meg még az alvós plüssöt is. Szép dimbek-dombok amik tetején rajzolni már aligha tudnak.

Kérdés tehát: ha az egyébként látott és szoktatott rendrakás nem kelt bennük igényt, de az élehetlenné tevő kupleráj sem veti föl bennük, hogy esetleg el kéne pakolni – akkor hogy kerül bele egy gyerek lelkébe a rend?

Most még elég kicsik ahhoz, hogy napirendi pontjukká tegyem. Mi lesz azonban kamaszkorban? Ugyanígy „megkövetelhető” a rendrakás a szokás kialakítása vagy fenntartása érdekében? Ha akkor már nem is napi, de esetleg heti rendszerességgel? Vagy csukjuk rájuk az ajtót meg a vízözönt? Majd ha már belefutnának, csak felbukkannak maguktól a felszínre?

Mi abban a fázisban vagyunk, hogy egyszer egy héten takarítás előtti nap pakolás van. Amúgy a lakás van értünk, nem mi a lakásért, én ezt az elvet vallom, persze ez nem azt jelenti, hogy kosz van, hanem azt, hogy éljük az életünket, a házban élet van, és nem kirakat. Egyszer valaki azt mondta nekem, ha valaki meg akar látogatni, akkor jöjjön, és látogasson meg *engem*, ha a házat akarja megnézni, akkor szóljon előtte, és rendet rakok, mire jön.

Gyerekként sem kellett minden nap pakolnom (és amúgy rendszerető nő lett belőlem, de nem a végletekig), szerintem ez kikészíti a gyerekeket, így is alig van idejük bármire is a tanulás meg a foglalkozások mellett, igaz az én kisfiam még csak ovis, de az együtt töltött időt kihúzzuk, amíg lehet, és nem megy el egy óra könyörgéssel esténként.

Amúgy egy jó tippet kaptunk, ezt most teszteljük: vettünk egy robot porszívót. Azt mondják a gyerekes szülők, hogy nem csak időben takarékoskodik, hanem porcica sincs, így a levegő is tisztább. Ráadásul a gyerekek így mindent elpakolnak a földről minden nap, mert ugye a robotocska minden nap dolgozik.
-egy édesanya-

„Tartsd meg a rendet és a rend megtart téged” – hangzik az ősi bölcsesség. A kaotikus, rendezetlen állapotot nem vagyunk képesek sokáig elviselni. S ha mégis ilyenben élünk, kikerülhetetlenül sérülünk. Életünk folyamatos „rendezői” tevékenység: az idő (napirend, órarend), az ismeretek (tanulás), a világ (munka), a kapcsolataink és önmagunk (ima, önnevelés) elrendezése, rendbetétele, rendjének fenntartása. Életterünket, lakásunkat is rendben kell tartanunk, s a gyermeket erre is meg kell tanítani. A szoba rendezetlensége nemcsak praktikus okokból rossz – a gyermek nem találja meg a keresett játékot, rálép a tegnapi kapott ajándékokra és tönkreteszi, lehetetlen takarítani, nem lehet vendéget beengedni és hellyel kínálni ... A térbeli rendetlenség elsősorban azért kártékony, mert visszahat a gyermek lelki világára, a külső zűrzavar belső rendezetlenséget szül benne is. A szobájában szanaszét heverő sok minden őt magát is szétszórttá teszi. Figyelme ugrál egyik tárgyról a másikra, képtelen a feladatára, szülei szavára összpontosítani. A szoba rendbe tétele ellenben segíti belső összeszedettségének kialakítását. A gyermek rendre nevelésében fontos, hogy maga a szülő is tartson rendet saját szobájában. Vonja be a gyermeket a lakás mint közös élettér rendbe tartásába. Legyen kialakított (időbeli) rendje/rendszeressége a szoba/lakás közös rendbetételének. Szok-

tassa rá a gyermeket, hogy mindent rögtön a helyére tegyen vissza, aminek befejezte használatát. A megtartott rend szülőt és gyermeket egyaránt segíti megmaradni a figyelem összeszedettségében, mely alapja a legfontosabb emberi lehetőségeinknek. Nélküle, szétesetten, sem megismerni, sem szeretni, sem imádkozni nem lehet. Hiszen az igaz megismerés, a szeretet és az ima ott kezdődik, ahol valóban képesek vagyunk figyelni a Másikra.

- Dr.Puskás Attila -

Szülőként úgy látom, ha rend van a lelkünkben, akkor a legnagyobb káoszon is úrrá lehetünk. Így van ez akkor is, ha a gyerekszoba ordít a rendrakásért. Ahhoz, hogy a lelkünk rendben legyen, rendíthetetlenül hiszek az önmunka erejében. Az éveim és gyermekeim számának növekedésével egyre megengedőbb lettem önmagammal szemben is, így sokkal kevesebb dologban vagyok maximalista. Vannak prioritások a háztartásunkban, ezek tisztaságáért mindig magam fogok felelősséget vállalni, és vannak olyan területek, ahol mindenki a saját dolgáért felel. Én bízom abban az erőben, amit példámmal gyerekeimbe vetek, s hogy idővel ők is teljeskörű felelősséget vállalnak saját dolgaikért.

- Antoni Adrienn, négygyermekes édesanya, pedagógus -

Visszagondolva a kisgyerekkoromra, körülöttem mindig rendetlenség volt. Otthon sem, majd az iskolában sem tudtam, de nem is akartam rendet tartani. Sokszor nem is vettem észre a rendetlenséget, így nem zavart, hisz jól tájékozódtam benne, s nem értettem, miért jobb a rend. Nem szerettem az ebből fakadó veszekedéseket sem.

Pár éve, mióta otthon új szobám lett, meglátom magam körül a rendetlenséget, s mivel zavarja az összképet, teszek ellene. Kollégista vagyok s mivel két szobatársam is mániákus rendszerető, s egy idő után már ott is zavart a tudat, hogy csak az én holmijaim nem állnak katonás rendben. Ez sokat segített abban, hogy változzak. Ikertestvéremen ugyanezt a változást látom, most, hogy középiskolás, ő is jobban uralkodik a környezetén is, szemmel látható egy bizonyos rendezettség. Már a felirat is lekerült az ajtajáról, miszerint csak a korlátolt tart rendet, a zseni átlátja azt. Úgy látszik, a zsenialitás és a rendszeretet mégsem zárják ki egymást.

- Berta Anna, diák -